

Naročnina

za državo SHS:

za mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 30

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 60
v inozemstvu 80

SLOVENEK

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopis
se ne vračajo; neuradna pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.549 (za inzerate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Cene inzeratov:

Enostolpna politna vrsta
mali oglasi po Din 1-50 in
Din 2-—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2-50,
veliki po Din 3-— in 4-—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6-—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izvenmisi
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poština plačana v gotovini.

Za brezpravne.

Celokupen učiteljski stan preživlja težke čase kakor uradništvo sploh. Zakoni ne držijo; izpodrivajo jih mnogovrstne naredbe, ki so diktirane od strankarskega duha. Na milost in nemilost smo izročeni strankarskim eksponentom v vladnih vrstah in vsem njihovim pomagačem od prosvetnih šefov in referentov doli do zadnjega liberalnega vaškega župana. Pa to še ni dovolj! Učiteljska in uradniška usoda je odvisna celo od različnih krajevnih funkcionarjev ali pristavev SDS. In najhujše pri tem je dejstvo, da učiteljska organizacija UJU odobrava tako postopanje in trpi, da so njeni predsedniki v eksekutivi strankarskega režima, ki ubija in tepta učiteljski in uradniški ugled, kakor ga tako doslej še ni teptal prav nobeden. Brez vsakih disciplinarnih povodov in preiskav se učiteljstvo in uradništvo premešča in preganja z ugodnih na slabša mesta. Ako si danes še upravitelj, nisi siguren, da boš jutri še. Če si danes še kje v večjem kraju, jutri že lahko dobiš dekret za kakšno hribovsko vas, kjer te bodo debelo gledali in ugibali, kaj si neki zagrešil. Nobenemu hlapcu ali pa dekli ne odpovedo službe čez noč; to se dela le z učiteljstvom in uradništvom. Pa kaj?

Zato, ker so na vodilnih mestih stanovskih organizacij ljudje, ki jim je stanovska stvar le pretveza, dejansko so pa le eksponenti sedaj vladajoče politične stranke. Takim možem ne sodijo na vodilna stanovska mesta. Lahko iščejo osebne časti v političnem boju, stanovskim organizacijam pa so v škodo, ker jih potiskajo vedno globlje v strankarske struge, ki so stanu kot takemu na kvar, ker rahljajo že itak preveč zrahljano stanovsko skupnost in zavednost in mu jemljejo ugled, moralno silo in energijo. O tem že naravnost vprijeti nezakonita premeščenja učiteljstva in uradništva in sramotna protežiranja, ki zadnje čase ne zadevajo samo članov krščanskih organizacij, ampak posegajo pomalem celo čez prage drugih organizacij.

To so nezdružljive, nevdružne razmere, ki jih učiteljski in uradniški stan ne smeta dalje mirno prenašati. Tiste, ki jim je stanovski blagor res pri srcu, kličemo na branik proti korupciji in pa brezpravju. Strankarska dejanja sedanjega sistema jasno govore, da se mu hoče hlapcev. Še več: želi si brezpravnih sužnjev. Kako so nekdanji vpili, ako jih je svoječasno kdo vprašal, kateri organizaciji pripada ta ali oni. Do kosti in mozga so ga obrali. Sedaj pa, ko znani eksponent SDS praktično isto, ne črhejo besedice. Še več! Tiste, ki bi si upal izmed njihovih vrst vstati ter ugovarjati proti takemu postopanju, bi vrgli izmed svojih vrst, kakor se je zgodilo z g. Milutinom Stankovičem, predsednikom osrednjega UJU-ja, ki so ga žrtvovali na ljubo strankarskemu ministru.

Vprašamo: kje je tu stanovska zavest, kje stanovski ponos? Posameznik se lahko izpostavlja za katerokoli politično stranko, tega pa bi ne smele stanovske organizacije. Njihova dolžnost naj bi bila, čuvati in braniti zakonite pravice stanu in posameznikov, in to ne glede na vladajoč sistem, ki se spreminja.

Učitelja ali uradnika bi ne smela vznemirjati nobena sprememba, dokler se držita in delata po zakonitih odredbah, in naj sedi na ministrskem stolu Peter ali Pavel. Človek bi mislil, da je v toliko hvaležni svobodi to po sebi razumljivo, pa žalostna dejanja kažejo, da ni tako. In vendar ta dva stanova potrebujejo stalnega miru in svobode kot noben drug stan. Vzgoja ter poštna uprava sta naravnost navezana na mir med vzgojitelji in uradniki.

Razmere, v katerih živimo, nas kličejo na krov, na branik za stanovske pravice. Učiteljstvo in uradništvo, ki ima še količjak stanovskega ponosa in zavesti, naj vstane ter odločno, solidarno nastopi proti tem razmeram. Protestna zborovanja naj se skličejo, da se na njih javno ožigosajo nezakonita, iz golih strankarskih ozirov izvršena premeščenja, vpokojitve in preteriranja. Stanovski in drugi listi naj

Protest podpredsednika državnega odbora.

Belgrad, 16. febr. (Izv.) Podpredsednik narodne skupščine dr. Jos. Hohnjec je danes obiskal predsednika nar. skupščine Ljubo Jovanovića in se z njim razgovarjal o delu državnega odbora in mu izrazil svoj protest, ker policijske oblasti ne spoštujejo odredb državnega odbora. Ta svoj protest je dr. Hohnjec ponovil pismeno. Poslal je Ljubi Jovanoviću sledeče pismo:

Velepoštovanemu gospodu Ljubomiru Jovanoviću, predsedniku narodne skupščine in državnega odbora v Belgradu!

Kar sem danes dopoldne storil osebno in ustmeno, to si dovoljujem ponoviti pismeno, da obrnem Vašo pozornost na številne in nasilne kršitve volivnega zakona, povzročene po zastopnikih državnih oblasti po nekaterih krajih. Iz raznih krajev so prišle vesti, katerih resničnost se potrjuje, da po državnem odboru postavljeni predsedniki volivnih odborov niso mogli izvršiti svojih nalog. Ponekod jim okrajni glavarji in drugi nosilci državne oblasti niso hoteli dostaviti dekretov, s katerimi so bili imenovani ali pa so jim dostavili prepozno. Drugod so jim potom policijskih dekretov zabranili vršenje njihove naloge in njihovih pravic. V mnogih krajih se je predsednikom, ki so bili imenovani od državnega odbora, s silo preprečil dostop v volivni lokal ali pa so bili iz lokala s silo

odstranjeni. Na te in slične načine se je pripravljal možnost, da so se po nekaterih voliščih, zlasti kjer se je predstavnikom opozicije s silo in drugimi sredstvi onemogočila prisotnost, godile goljufije in presipavanje kroglic iz skrinjice opozicijskih strank v skrinjice vladnih strank. Tako se je mogel dogoditi ta v zgodovini parlamentarizma neznan slučaj, da bodo v bodoči skupščini nekateri zastopniki ljudske volje ne izvoljeni, od ljudstva, marveč bo njih mandat iz pokradenih volivnih kroglic. Dovoljujem si Vas opozoriti na te razmere in posebno na to, kako so zgoraj imenovani činitelji po raznih okrajih, okrajnih in kraji nastopali proti dekretom in predpisom državnega odbora. Ako bi se taki, protizakoniti in brutalni čini pustili nekažnovani, bi javnost v naši državi in kulturne evropske države sprejele to kot dokaz, da je naša država prenehala biti pravna država. Ako se pri volitvah s pritiskom, terorjem, korupcijo in varanjem onemogoča svoboden in pravičen izraz ljudske volje, ne bi in ne bo naša država pred kulturnim svetom mogla dati viza parlamentarne države. Zato si dovoljujem Vas, gospod predsednik, prositi, da se zavzamete za avtoriteto državnega odbora in narodne skupščine. Sprejmite izraz mojega spoštovanja. — Belgrad, dne 16. februarja 1915. — Dr. Josip Hohnjec, podpredsednik narodne skupščine in državnega odbora.

Samostojni demokrati v škripcih.

RADIKALI SE OTRESAJO PRIBIČEVIĆA.

Belgrad, 16. febr. (Izv.) Ljuba Jovanović, katerega je, kakor smo že poročali, v petek obiskal dr. Korošec, je bil večeraj, in tudi danes ponovno pri Pašiću. Z njim je v predsedništvu vlade dolgo konferiral o političnem položaju. Kaj sta se oba pravaka na teh sestankih razgovarjala in v kakih smereh se gibljejo nazorji posebno Pašićevi o notranjem političnem položaju, je težko reči. Vendar že samo dejstvo, da Jovanović po daljšem prekinjenju zopet in tako pogosto obiskuje predsednika vlade, zadaja samostojnim demokratom mnogo skrbi in strahu. Znano je namreč Jovanovićevo mišljenje o političnih sadistih. On je bil vedno odločno proti Pribičeviću. Kakor se je naknadno izvedelo, je Jovanović za časa volivne borbe ponovno protestiral pri notranjem ministru in tudi na višjih mestih proti metodam, ki so jih uvedli samostojni demokrati. Ti njegovi protesti, dasiravno jih med volivno borbo nihče ni opazil, so vendar pozicije Pribičevićevcev pri višjih faktorjih popolnoma omajali, razgalili njihovo pravo barvo in njih namene.

Ljuba Jovanović svojega stališča o tem ni spremenil, k večjemu bi se dalo reči, da je svojo borbo proti Pribičeviću pojačal z ozirom na vse to, kar se je dogajalo in se še dogaja. Zato je strah Pribičevićevcev utemeljen in razumljiv in so svoje napore podvojili. Predvsem streme njihovi napori v to smer, da se združijo z radikali. Vendar pa slabo uspevajo. Razven male skupine okrog dr. L. Markovića je večina radikalov, kolikor se nahajajo v Belgradu, proti vsaki ožji zvezi s Pribičevićem. Z ozirom na velikansko ogorčenje

med ljudstvom radi teroristične volivne borbe, katere posledice se še vedno opazajo in je ne morejo pozabiti, zahtevajo ti radikali, da se, kot povzročitelj vseh ne-ljubih stvari žigosa Pribičević. Kar se tiče družbe okrog dr. L. Markovića, je ta sam proti ožji zvezi, vendar ni nasproten eventualnemu nadaljnjemu sodelovanju s Pribičevićem iz razumljivih razlogov. Vendar pa tudi ta skupina izjavlja, da Pribičević v nobenem slučaju ne more več obdržati svojega sedanjega položaja, temveč da se mu bosta dala v najboljšem slučaju dva portfelja. Gotovo je, da bo moral Pribičević po njegovem mišljenju v takem slučaju izgubiti portfelj prosvetnega ministristva.

Posebno važno pa je dejstvo, da se izve iz Pašićeve okolice, da je tudi on odločno proti Pribičeviću. Gotovo je, da bodo radikali v prihodnjih dneh pričeli pripravljati tla v smeri novih parlamentarnih kombinacij. Pribičević se radi tega z vso silo zaganja proti opoziciji, posebno proti dr. Korošcu. Današnja njegova »Reč« besni in v dolgem članku napada dr. Korošca z vsemi znanimi izrazi iz besednjaka »Domovinec«. Način pisave in besede, ki se rabijo v tem članku, dajo slutiti avtorja, ki ga je treba iskati v okolici dr. Žerjave. Ta besen napad samostojnim demokratom ne bo nič pomagal, pač pa jih diskreditira pri poštenih tukajšnji javnosti, ki dovolj dobro pozna dr. Koroščevo politiko kakor Pribičevićeve metode. Vsekakor je pričakovati, da se bo v prihodnjih dneh pričelo delati v smeri ustvarjanja novih parlamentarnih kombinacij. Jasno je, da se sedanja kombinacija ne more vzdržati.

rajeju. Odločne besede so povsod bile sprejete z odobravanjem. Posebno belgrajska javnost smatra dr. Koroščeve besede kot besede na pravem mestu in o pravem času.

Zaupnica volivcev bloku sporazuma.

Belgrad, 16. febr. (Izv.) Notranji minister, dasi še vedno ni objavil vseh rezultatov, objavlja nove številke. Po teh poročilih je glasovalo 2.401.190 volivcev. Vladne stranke so dobile 1.045.500 glasov, opozicijski blok pa 1.355.694. Z ozirom na tako število je jasno, da se je večina volivcev in večina prebivalstva izjavila za politiko narodnega sporazuma in poštenja.

DR. KOROŠEC V ZAGREBU.

Belgrad, 16. febr. (Izv.) Dr. A. Korošec odpotuje jutri z dr. J. Hohnjecem v Zagreb, kjer se sestane z dr. A. Trumbićem in drugimi prvaki hrvatskega naroda.

PRIHODNJA KONFERENCA OPOZICIJSKIH VODITELJEV.

Zagreb, 16. febr. (Izv.) Vaš dopisnik je izvedel, da se bo okoli 25. t. m. zopet vršila konferenca opozicijskega bloka. Do takrat se bo politični položaj že precej razčistil, skoro gotovo bo do tedaj že rešeno vprašanje verifikacije ali neverifikacije mandatov HRSS. Tudi vlada bo najbrže v tem času že napravila definitivne sklepe o svojem zadržanju. Na podlagi tega bo tudi opozicijski blok napravil definitivne sklepe o svoji parlamentarni akciji.

DR. MAČEK IN TOVARIŠI BODO IZPUŠČENI NA SVOBODO.

Zagreb, 16. febr. (Izv.) Vaš dopisnik se je informiral pri policijskem ravnatelstvu, če je prejel kaka navodila, da se izpuste iz internacije dr. Maček in tovariši. Namestnik policijskega šefa je izjavil, da mu o tem za sedaj ni nič znanega in da je gotovo, da danes še ne bodo izpuščeni na svobodo. Zadeva ne bo rešena, dokler se ne povrne šef policije dr. Bedeković iz Belgrada, kamor je šel po navodila. Namestnik policijskega šefa je dalje izjavil: »Jaz smatram, da po končanih volitvah sploh ni nobenega razloga več za njihovo internacijo.«

Dr. Maček in tovariši se smejo sedaj svobodneje gibati. Napišejo enostavno na listek, kedaj in koliko časa žele bivati izven policijske vojašnice in to se jim brez vsega dovoli. Predavce se vsak dan pelje na svoje posestvo v Dugo selo, zvečer pa se vrne v internacijo.

Dr. Polić je v Belgradu osebno obiskal notranjega ministra in ga opozoril na poslansko imuniteto dr. Mačka in tovarišev. Notranji minister je izjavil, da bodo dr. Maček in tovariši takoj izpuščeni na svobodo, kakor hitro dobi uradno poročilo, da so izvoljeni.

NOV LIST.

Osijek, 16. febr. (Izv.) Jutri bo tu začel nastajati »Hrvatskega lista« izhajati »Hrvatski glas«.

ROMUNSKA KRALJICA V BELGRADU.

Belgrad, 16. febr. (Izv.) Jutri dospe v Belgrad romunska kraljica. Njen nenaden prihod v Belgrad, ko preživljamo dosedaj največjo krizo, je seveda izzval v tukajšnjih političnih krogih živahno komentiranje. Kakor znano se romunska kraljica peča tudi s politiko. Njen vpliv na grško politiko, ko je še v Grčiji vladal njen zet, je bil znan. Ravno tako je znano, da je ravno ta njen vpliv dovedel do tega, da je moral njen zet odstopiti s prestola in oditi v Romunijo k svoji tačci. V tukajšnjih političnih krogih upajo, da je prihod romunske kraljice povsem privatnega značaja in da ne bo v naši notranji politiki romunski vpliv igral nobene odločilne vloge.

MINISTER KLIČE DRŽAVNE PRAVDNIKE.

Belgrad, 16. febr. (Izv.) Pribičević namerava nadaljevati svojo znano politiko. Dr. E. Lukinić je pozval v Belgrad državnega nadpravdnika iz Zagreba Žilica in njegovega namestnika Königsberga, da jima da »navodila« za nadaljnje postopanje proti Radiću. V zvezi s tem se je vršila v predsedništvu vlade konferenca ministrov juristov in so glasom izjav posameznih ministrov na teh sejah razpravljali o delovanju »brezvestnih sodnikov«.

KOMBINACIJE.

Belgrad, 16. febr. (Izv.) Današnje »Novosti« prinašajo o političnem položaju sledečo vest:

»Izgleda po mnogih znakih, da prihaja baza zatišja, katera lahko ostane do sestanka narodne skupščine. Do tedaj ne bosta najbrž niti opozicija niti vlada podvzeli nobenega zatišnega koraka, ki bi mogel prinesiti spremembo v stanje, ki je nastalo 8. februarja. Kombinacije, ki so bile na

Zaplenjeni razgovor z dr. Korošcem.

Belgrad, 16. febr. (Izv.) V vseh tukajšnjih političnih krogih in v široki javnosti je vzbudil največjo pozornost razgovor vašega dopisnika z dr. Korošcem. Včerajšnja »Politika« ga je v celoti objavila. Ravno tako so ga objavili tudi v Zagrebu in v Sa-

dan za dnem šibajo krivice. Tako postopanje ni potrebno samo za to, da se preganjanjem da moralna opora, ampak je potrebno tudi zato, ker so krivična dejanja kvarna in pogubna tudi narodu, ki potrebuje značajnih vzgojiteljev ter poštenih uradnikov.

obzorju, se bodo odložile, dotedaj se bo vršilo pripravljanje tal in premostrivanje raznih mnenj. Takšno opreznost na vse strani karakterizira aktivnost obeh tabarov. Prvi važen spopad med obema nasprotnikoma bo prišel v verifikacijskem odboru. Ako vlada ne bo sprejela gotovih opravičenih zahtev opozicije in bi poskušala na račun opozicije izvajati še kak mandat, tedaj lahko opozicija podvzame taktične poteze in odkrito pokaže svoje karte. Če bo vlada poskušala razveljaviti večje število mandatov HRSS, potem bo, kakor izgleda, opozicija odgovorila z abstinentco. Ako vlada tega ne stori, bo parlament začel delati. Potem ni izključeno, da bo opozicija pustila vlado delati, da konstatira njeno nemoč. Da bi vlada obrnila pozornost na druge strani, obeta več zakonov. Vlada ne verjame, da bo mogla izglasovati nameravane zakone, ker bo pozornost obrnjena na politične dogodke izven parlamenta. Borila se bo z močno opozicijo in z enim delom svojih skupin. Gotova je stvar, da je tudi v novem radikalnem in Pribičevićevem klubu dovolj nezadovoljstev, ki bodo opoziciji pomagali zrušiti vlado. Potem bo prišel nov poskus, s koncentracijo. Niti sama vlada niti sama opozicija nimata pogojev za vlado. Radikalni sicer verujejo, da bodo v slučaju neuspeha njim poverjene ponovne volitve pod novim volivnim zakonom, ki jih bo še bolj favoriziral. Do tega najbrž ne bo prišlo. Kajti posledica takega položaja bi bila popolno suspendiranje parlamentarizma. Tedaj bi mogla priti izven parlamentarna uradniško-vojaška vlada, ki bi morala uvesti red v državni aparat, v katerem vlada največji kaos. Nato bi se pa vršile nepristranske volitve, ki bi pokazale pravo ljudsko voljo. Pričakuje se, da se bo potem položaj razčistil. Za ta slučaj bi bila Radičeva zadeva likvidirana. To so nekatere kombinacije, čijih uresničenje je odvisno od dogodkov, ki bodo nastopili.

POSLEDICE POBOJA V PARDANANU.

Belgrad, 16. febr. (Izv.) Kakor javljajo današnji listi, je v Pardananu, kjer je prišlo do velikih pobojev Nemcev, o čemur smo že poročali, eden od nemških kmetov na posledicah tega poboja zblaznel, drugi pa se je obesil. Krivci pa še niso kaznovani.

Italija.

SENAT SPREJEL VOLIVNO REFORMO.

Rim, 16. febr. (Izv.) V sobotni seji je senat dovršil razpravo o volivni reformi. Notranji minister Federzoni je obširno utemeljeval izpodbijane določbe v novem volivnem zakonu in izjavil, da vztraja vlada na tem, da sprejme senat zakon neizpremenjen, kakor ga je potrdila poslanska zbornica. Senat je nato odklonil vse izpreminjavalne predloge in z 214 proti 58 glasovom sprejel volivno reformo.

IZBOLJŠANJE DUHOVNIŠKIH PLAČ.

Rim, 16. febr. (Izv.) »Corriere d'Italia« poroča, da je ministrski svet v svoji zadnji seji sklenil, da se zvišajo plače vsem kategorijam kongrualne duhovščine. Prejemki se pa izboljšajo tudi nižjim kategorijam.

ANGLEŠKA DELAVSKA STRANKA IN KRALJEVA RODBINA.

London, 16. febr. (Izv.) Glasilo delavske stranke »Daily Herald« je ostro nastopilo proti potovanju angleškega prestolonaslednika po kolonijah. Svoje napade ublažuje sedaj s tem, da pravi, da ni hotelo napadati kraljeve rodbine in tudi ni hotelo agitirati za izpremembo angleške monarhije v republiko, ampak da je le opravičeno kritiziralo držanje kraljevske rodbine, ki se ljudstvu vedno bolj odtuja. — »Daily Herald« pravi končno v svoji obrambi, da bi bilo dobro, če bi prestolonasledniku dali kakšen delokrog pri vladnih poslih.

KOMUNISTIČNE DEMONSTRACIJE NA ČEŠKEM.

Praga, 16. febr. (Izvir.) V nedeljo so komunisti hoteli ponoviti demonstracije na Vavčevskem namestju. Demonstracije je policija razkropila. Tudi v Bratislavi in v več slovaških mestih so komunisti poskušali uprizoriti demonstracije pod protidržajinsko pretvezo, vse demonstracije in pa shodi so potekle zelo klavarno.

OBZNANA TUDI V BOLGARIJI.

Sofija, 16. febr. (Izvir.) Uradna »Slobodna Reč« poroča, da je vlada sklenila zbornici predložiti načrt zakona za zaščito države, da bi se lažje obranila komunistične nevarnosti.

RUSKI STARI DOLGOVI.

Moskva, 16. febr. (Izv.) Krasin je izjavil v nekem razgovoru, da bo Rusija prej ali slej plačala en del svojih predvojnih dolgov, ker sicer ji ne bo mogoče dobiti industrijskih kreditov in tudi ne obnoviti starih zvez s Francijo.

KÖLNKA CONA.

London, 16. febr. (Izvir.) »Observer« poroča, da pride Herriot v kratkem v Lon-

don, kjer bodo rešili vprašanje kölnskega zasedenega ozemlja.

SPOR ZARADI CARIGRAJSKEGA PATRIJARHA.

London, 16. febr. (Izv.) »Daily Mail« poroča, da turška vlada po soglasnem sklepu ne bo poslala v Zenevo nobenega delegata na razpravo o vprašanju izgona carigradskega patrijarha, ker smatra turška vlada to vprašanje za svojo notranje-politično zadevo.

IZKLJUČITEV MILLERANDA IZ SOCIALISTIČNE STRANKE.

Pariz, 16. febr. (Izv.) Zveza socialističnih časnikarjev je sklenila bivšega predsednika republike Milleranda izključiti iz socialistične časnikarske zveze. Ta izključitev pomeni ob enem tudi izključitev iz stranke.

JAPONSKI DEMENTI.

Berlin, 16. februarja. (Izv.) Japonsko poslaništvo dementira poročilo »Lokal-anzeigerja« o tajni vojaški pogodbi med Japonsko, Kitajsko in Rusijo.

VIHARJI IN NEVIHTE NA SOLNOGRAŠKEM.

Solnograd, 16. februarja. (Izvir.) Na Solnograškem divjajo že tri dni silni viharji in nevihte. Po nekaterih dolinah solnograških Alp je vihar odnesel vse strehe raz hiše, podrl pa je tudi mnogo poslopij. V samem Solnogradu neprestano dežuje.

RUDNIŠKA NESREČA V DORTMUNDU.

Dortmund, 16. febr. (Izv.) Iz zasutega rova so izvlekli doslej 130 rudarjev. Pogrešajo jih še sedem.

Za št. Vidom – Zagorje.

Vsled gonje zoper učitelja Pelko in učiteljici Hauptman in Jager v Zagorju so se zbrali dne 15. febr. stariši otrok k protestnemu zborovanju. Dvorana Zadrúžnega doma je bila natlačeno polna. Govorniki raznih strank so omenjali neoporečnost in priljubljenost preganjanih učiteljev in škodo, ki bi jo trpela šola vsled premeščanja sredi leta. Z zborovanja so poslali na višji šolski svet oster protest in povdarek, da bodo izvajali posledice, če protest ne bo vpoštevan. Soglasno ogorčenje nad preganjanjem režimu neljubega učiteljstva je poskušal motiti le nek mlad učitelj Pivk. Ko je pa nastopil eden izmed fantov, ki so 8. decembra 1924 tega vnetega orjunca pijanega pri belem dnevu vrgli iz Govejšekove gostilne in ta dogodek starišem opisal, so Pivka vrgli iz dvorane.

Tržiški krajni šolski svet razpuščen.

Tržiški krajni šolski svet je razpuščen z razpisom velikega župana ljubljanske oblasti z dne 30. jan. 1925. št. 908. Za gerenta je imenovan Karel Zabkar, davčni kontrolor v Trzinu, velik demokrat. Kot razlog za razpust navaja g. veliki župan to, češ da je krajni šolski svet v Trzinu predložil vedoma in protizakonito okrajnemu šolskemu svetu v Kranju nepravilno sestavljen proračun za l. 1925.

Kako je prišlo do tega novega udara proti ljudskemu zastopstvu na našem šolsko-političnem polju?

Krajni šolski svet v Trzinu je bil v rokah SLS. In ta malenkost je neznansko bodla v oči tržiške demokrate, zlasti g. župana Lončarja. Na vsak način bi ga radi dobili v roke. Zato so se posluževali tako nečednih sredstev, da bi se moral tega sramovati vsak človek, ki ima še količkaj časti v sebi.

Tržiška ljudska šola je v stanju razsula. Poslopje je last občine. Krajnemu šolskemu svetu v Trzinu je okrajni šolski svet v Kranju že ponovno ukazal, naj začne zbirati fond za zidavo nove šole. Da se to težko vprašanje reši, sporazumno z vsemi v trški okoliš vso-lanimi občinami, je krajni šolski svet sklical sejo 15. marca 1923 in k tej seji povabil vse župane okoliških občin. Pri seji je bil navzoč tudi g. župan Lončar. In pri isti seji je socialistični voditelj in občinski odbornik g. ravnatelj Lajovic predlagal, da se vstavi v proračun krajnega šolskega sveta v Trzinu letno postavko 150.000 Din v fond za zidavo nove šole. Določili so se tudi viri, katerih naj se poslužujejo včlanjene občine: zvišala naj bi se enakomerno v vseh občinah doklada na alkoholne pijače. Ta predlog je bil soglasno sprejet, pritrdil mu je tudi g. župan Lončar.

Pri obravnavi proračuna za l. 1924. je krajni šolski svet na podlagi sklepov seje z dne 15. marca 1923 vstavljal v proračun postavko 150.000 Din za zidavo nove šole. Za to postavko in za vse druge so glasovali vsi pristajaši SLS, podžupan Snoj in ravnatelj Lajovic.

Kmalu nato pa je trška občina poslala na okrajni šolski svet v Kranju protest proti proračunu krajnega šolskega sveta, zlasti proti postavki 150.000 Din za zidavo nove šole. G. župan je tako protestiral, za kar je sam glasoval in za kar sta glasovala njegova pristajaša v obč. odboru Snoj in Lajovic.

Pri občinski seji v Trzinu, ki se je nato vršila, so isti občinski odborniki pobijali proračun krajnega šolskega sveta, ki so prej glasovali za njega. Videlo se je takoj, da gre demokratom in socialistom le za politiko, da ne-

vednim natresejo za prihodnje občinske volitve nekaj peska v oči.

Z ozirom na ta protest občine je krajni šolski svet sklical ponovno proračunsko sejo dne 1. dec. 1923, kjer je črtal postavko za zidavo nove šole. — Blizale so se občinske volitve, naši demokrati so rabili kak šlager, da bi lovili kaline na svoj lim. Treba je bilo pokazati delovanje večine v krajnem šolskem svetu kot škodljivo občini. Tem limancam so nasledili uskoki — triperesna detelja — in šli za demokrati. Pri agitaciji se je vedno agitiralo, da hoče SLS naprtiti Trzinu velikansko breme — zidavo nove šole.

Prišla je nova urgencia od okr. šolskega sveta, naj se razčisti vprašanje izšolanja okoliških občin in zidave nove šole. Tržiški demokrate in njihovi pomočniki socialisti v občinskem odboru hočejo namreč doseči, da bi se izšolali vsi otroci iz okoliških občin, da bi v krajni šolski svet volila samo občina Trzin. Na ta način upajo osvojiti to »klerikalno trdnjavo«. — Da se razčisti vprašanje zidave nove šole in izšolanja okoliških otrok, je krajni šolski svet v svoji seji dne 14. sept. 1924 sklenil zrova pozvati k skupni seji vse zastopnike vso-lanih občin in povabiti k dotični anketi tudi g. okr. glavarja in okrajnega šolskega nadzornika Rusa. Pri dotični seji je g. župnik Škerbec povdarjal, da je treba vprašanje zidanja ljudske šole depolitizirati, ker sicer ne pride Trzin nikoli do nove šole. Ker sta g. okr. glavar in g. šolski nadzornik stala na stališču, da se mora začeti z zbiranjem fonda za zidavo nove šole in ker se vprašanje izšolanja okoliških občin ni moglo rešiti —, je krajni šolski svet v svoji proračunski debati 19. okt. 1924 sklenil tudi z glasovi g. podžupana Snoj, ravnatelja Lajovica in Primožiča, članov večine tržiškega obč. odbora, da se vstavi v proračun za l. 1925 postavka 100.000 Din za zidavo nove šole. V proračun je bil sprejet tudi primanjkljaj iz l. 1923. v znesku 18.876 Din, dasi se je na seji povdarjalo, da bo račun l. 1924. izkazal prebitok. To se je zgodilo iz dveh razlogov: Prvič radi tega, ker je sedaj demokratski pristajal in blagajnik Avgust Primožič vedno godrnjal, da mora sam zalagati denar, ker mu občine ne dajo pravočasno denarja in ker je okrajni šolski svet sam svoječasno naročil, naj se proračuni tako sestavijo, da ne bo primanjkljaja. Da se pomaga torej blagajniku, se je soglasno sklenilo, da se ta primanjkljaj vstavi v proračun, čeprav je pričakovati prebitka. Ugotovilo se je pri seji, da se eventualni prebitok iz računov vloži v stavbni fond za zidavo nove šole, da se tako ustreže nalogu okrajnega šolskega sveta. Proračun je bil soglasno sprejet.

Komaj pa je bil proračun krajnega šolskega sveta sprejet in potrjen, že se je zopet začela stara gonja proti krajnemu šolskemu svetu, češ da zapravlja občinski denar.

Pri proračunski debati občinskega odbora v Trzinu so napravili demokrate v družbi s socialističnimi voditelji Snoj in Lajovicem in Primožičem pravi teater. Z vsilo so se vrgli na gospodarstvo krajnega šolskega sveta, katerega blagajnik je njih pristajal, in sprejeli predlog, da se protestira proti proračunu krajnega šolskega sveta, ker da je isti potrjen in da se zahteva, da se razpusti krajni šolski svet.

Pri proračunski debati krajnega šolskega sveta je bil edini, ki je ugovarjal nekaterim velikim postavkam, g. župnik, vsi drugi: g. ravnatelj Lajovic, Snoj in Primožič so glasovali za vse postavke proračuna. Pri občinski seji pa so ti junaki napadali krajni šolski svet radi previsokega proračuna in glasovali za protest proti proračunu krajnega šolskega sveta!

Toda teater je postal še večji, gospodje Lajovic, Snoj in Primožič so se še vse lepše p. kazali.

Po seji občinskega odbora je predsednik krajnega šolskega sveta sklical novo proračunsko sejo na dan 27. dec. 1924, da se zniža proračun krajnega šolskega sveta. SLS je predlagala, da se črta postavka za fond nove šole in vse postavke, ki se dajo utrpeli, in znižanje raznih postavk. Tako je predlagala znižanje proračuna od 220.004 dinarjev 16 par na 59.927 dinarjev 75 par.

Med tem časom je bil odstavljen upravitelj Vider, pri seji ni bil navzoč zastopnik občine Kovor in tako so imeli demokrati in socialisti večino pri seji krajnega šolskega sveta. In kaj se je zgodilo?! Predlog od strani SLS, da se zniža proračun krajnega šolskega sveta je propadel! Ravnatelj Lajovic, podžupan Snoj in Primožič so sedaj glasovali, da ostane pri starem proračunu, proti kateremu so pri občinski seji — protestirali!

Ugotavljamo še samo to: Krajni šolski svet je bil razpuščen samo radi tega, ker je hotel ustreči ukazom okrajnega šolskega sveta. Tako se je zgodil zares izredni slučaj, da je šolska oblast razpustila krajni šolski svet samo radi tega, ker je hotel izvršiti njene odredbe! Z osebami, ki same proti sebi glasujejo in protestirajo, kot so Lončar, Lajovic, Snoj in Primožič, pa ni vredno, da bi se podrobneje pečali. — Pač pa mase delavskega ljudstva vedno bolj uvidevajo, koliko so vredni socialistični »voditelji«, ki so popolnoma udinjani demokratski gospodi, in demokratsko-socialistični teror v občini bo imel zelo občutne posledice za te gospode same!

Poravnajte naročnino!

Politične vesti.

+ Volitve v Srbiji. Vladni listi zagotavljajo, da so pri volitvi volilnih mož zmagali vladni pristajaši. Opozicijski časopisi pa pojasnjujejo, kako da se je dosegel tak izid. V Čačku so izbrisali 140 volivcev, ki plačujejo nad 15 Din davka. V Knjaževcu so dosedanega poslanca zaprli, da ne bo kandidiral. V Negotinu in Kruševcu se pa ni razglasilo, kdaj bo volitev, temveč so zaupno povabili vladne privržence, da so volili. V Venčanju se volitev ni vršila, ko je predsednik volilne komisije spoznal, da je prišlo mnogo opozicijskih volivcev. Ko so opozicionalci zahtevali, da se voli, so jih mnogo dali zapreti zaradi motenja reda. V Pirotu se je odločilo, da mora finančni minister potrditi, koliko davka kdo plačuje. Za opozicijske volivce seveda ni prišlo to potrdilo. V Bagatinu 100 mož, ki imajo volivno pravico, niso hoteli vpisati med volivce. Pa tudi drugod so se vršile take nepostavnosti in zatorej ni čudno, da vladni somišljeniki dobivajo večino. — Tako je poročal »Sl. narod«, 6. aprila 1895.

+ Vladna večina. Vlada je objavila celotno število oddanih glasov. Po tem poročilu je bilo volivcev 2.952.907. Volilo jih je 2.401.194. Bila je 82 odstotna udeležba. Za obe vladni stranki je od teh glasovalo 1 milijon 40.452 volivcev, opozicija pa je dobila 1.360.742 glasov. Za njo je torej 320.290 več volivcev glasovalo kot za vladni stranki in je dobila 57 odstotkov vseh oddanih glasov. Te številke je vlada objavila v soboto. Včeraj pa je objavila nove številke, katere prinašamo v posebni brzojavki.

+ »Temps« o izidu volitev v Jugoslaviji. Velekapitalistično glasilo francoskih desničarskih nacionalistov »Le Temps« je še nedavno dvigalo PP-režim v deveta nebesa in informiralo evropsko javnost o razmerah v Jugoslaviji samo na podlagi podatkov, ki mu jih je dajal poslanik kraljevine SHS v Parizu in intimni zaupnik sedanjega režima g. Spalajković. Po volitvah pa je »Temps« svoje držanje nekoliko ublažil in piše o volitvah v Jugoslaviji med drugim: »Okolnosti, pod katerimi so se izvršile volitve v Jugoslaviji, zaslužijo našo največjo pozornost. Ko je lansko leto Davidovičeva vlada propadla s svojim poskusom, da bi vladala s pomočjo HRSS, je prevzel vlado Pašić skupno s Pribičevićevimi demokrati. Ker pa Pašić ni imel večine v parlamentu (to ugotavlja »Temps« šele sedaj! op. ur.), je moral poskusiti priti do večine z novimi volitvami. Takrat so nastopili »incidenti« (recte: nasilja, op. ur.), da so Radića zaprli in HRSS postavili pod obznanjo in jo razpustili... Vse to je napravilo vtis, da stojimo pred abnormalnimi položajem. Resnica je, da je nastopala belgrajska vlada jako brutalno in da je Pašić do skrajnosti izrabil vladno moč v boju s svojimi nasprotniki. Tako nasilje bi bilo mogoče potrebno v izjemnih slučajih — toda nas zanima z evropskega vidika predvsem novi politični položaj v Jugoslaviji. Radikalna stranka, ki je imela prej 103 poslancev, jih ima danes 140. Pribičevićevi demokrati jih imajo 22. Vlada torej razpolaga s 162 glasovi in ima pri 315 poslancih absolutno večino. Opozicija ima 139 glasov, nekaj mandatov pa imajo manjše skupine. Davidović ima 37 glasov, Slovenska ljudska stranka pa le 20 mesto prejšnjih 24. Bosanski muslimani so padli na 15 glasov, hrvatska republikanska kmečka stranka, ki jo vodi sedaj dr. Trumbić namesto g. Radića, pa ima 67 glasov. Priznati se mora, da je to impozantno število, če pomislimo, da so vsi naporili bili naperjeni proti tej

Nikola Pašić, obdrža naju!

stranki, koje kandidati so se morali boriti z velikimi težavami, da so sploh mogli vložiti svoje liste. Da je stranke, proti kateri so se borili vsi vladni faktorji in koje voditelji so bili zaprti, mogla ohraniti svoje pozicije, to je dejstvo, ki sili na razmišljanje o tem, kako globoke korenine je pognala Radičeva stranka na Hrvaškem. Pašić je sicer zmagal v najhujšem boju, toda njegova večina je slaba in je odvisna od pomoči Pribečevića. Zato bo moral Pašić gledati, da si zagotovi v parlamentu podporo še kakšne druge skupine in že govore o sodelovanju Slovenske ljudske stranke z vladno večino. Volivni uspeh vlade ni tolik, da bi mogel Pašić vršiti le svojo voljo. Pašić in Pribečević bosta prisiljena k politiki sporazuma med narodi. Čeprav se zaenkrat federalistična formula še ni dala izpeljati, ker sedanje stanje kraljevine tega ne bi preneslo, je vendar resnica, da bo treba centralizem ublažiti, ker je očitno, da koristi edinole srbskemu vplivu. Tu bo treba začeti z velikim delom sporazuma, miru in napredka. Pašić to delo lahko izvrši, ker so ga morale volitve prepričati, da mu od komunistične strani ne grozi nobena nevarnost.

Belizke.

Zaplenjen in nezaplenjen razgovor z dr. Korošcem. V nedeljo smo objavili razgovor svojega belgrajskega sotrudnika z dr. Korošcem. Vsebinsko razgovora je državna oblast v Ljubljani zaplenila. V celoti pa je objavil razgovor z dr. Korošcem nedeljski zagrebški »Jutarnji list«, ki ga imajo po vseh večjih ljubljanskih kavarnah in ga prodajajo skoro po vseh ljubljanskih trafikah. Kakšen pomen ima tedaj zaplenba? Med vojno je bilo tudi tako. Oni, ki so znali nemško in ki so imeli priložnost zahajati v velike kavarne ali pa celo sami naročati velike nemške liste, so smeli brez strahu brati izvirna poročila antantnih vojni vodstev v »Kölnische« ali pa v »Frankfurter Zeitung«, ubogi slovenski človek pa ni smel izvedeti resnice. Ravnotako danes slovenski revček ne sme izvedeti iz slovenskih listov, kaj mu pripoveduje mož, njegovega zaupanja, pač pa sme brati njegove izjave v hrvaških ali pa v srbskih listih.

Dopisi.

Iz Ljubljane. Prejeli smo in priobčujemo: Ves nacionalni blok, osobito pa inteligentni krogi istega se sprašujejo, zakaj in kakšen povod je, da je padel cel nacionalni blok — vzle zmagi — v tak delirij ali mrzlico ali groznico ali tresavico šele po zmagi. Prosim gospode od SDS, da ne sede samo med seboj v »Zvezdic« — naj gredo malo tudi v kak drug lokal, koder se zbira njihovi privrženci — navadno učitelji ali nižji uradniki — tam naj nastavi par špijonov — če se jim ne zdi pre nizko, da se v to »pakazoč« sploh spustijo — in od tam naj poizvedo, kaj se danes govori. Nisem ovaduh in nočem imenovati imen, ki jih SDS šteje med svoje najzvestejše pristaše, ki so se mi tudi osebno zaklinjali, da so volili propadlega kandidata SDS v Ljubljani; vsi ti pristaši propadlega kandidata trdijo samo eno: »Če bi dr. Zerjav kandidiral v Ljubljani, bi ne dobil niti 500 glasov, tako je osovražen.« Uradniki in učitelji besne nad upokojitvami brez disciplinarne preiskave, nad šikanami, ki so se šele pričele, odkar je blok zmagal, zgražajo se nad kršitvijo zakona o volivni tajnosti, zgražajo se nad tem, da državni pravdnik tega ne zasleduje, zgražajo se nad proglašitvijo bojkotov, katere on spregleda, zgražajo se sploh nad anarhijo, ki je pa šele temeljito zacvetela po »zmagi«! Zašto ovaka groznica? — N. N.

Vrhnika. (Vrhunec kulture.) G. Josip Jelovšek nam pošilja po § 19 tiskovnega zakona z ozirom na dopis v 33. številu »Slovenca« z dne 11. februarja t. l.: »Ni res, da se je orjunska četa naložila na Jelovškov voz ter začela udrihati po konjih, res pa je, da je sedlo na voz Josipa Jelovška nekaj članov mestne Organizacije Jugoslovanskih Nacionalistov na Vrhniki in res je, da ni nikdo udrihal po konjih. Ni res, da bi bil kedo trpinčil ubogo žival, res pa je, da ni živali nikdo trpinčil. Ni res, da je g. Jelovšek delal godbo skozi Vrhniko edinole sebi in svojim enakovredni družbi, res pa je, da g. Jelovšek ni delal sebi nikakršne godbe.« Ta-le popravek, ki ga je ekvala odvetniška pisarna dr. Klepec — dr. Knaflič, spada v uredniški koš, ker § 19 tiskovnega zakona ni zato, da bi se kdo iz njega hotel ali nehoti norce brati, pa ga kljub temu objavljamo, ker bo g. Jelovška radi njega še glava bolela. G. Jelovšek v popravku ugotavlja, da ni delal sebi in svoji enakovredni družbi godbe.

Hinje. Mislili smo, da zna g. minister n. r. Zupanič samo lepo govoriti ter v korist dr. Zerjava ljudi vleči za nos, toda sedaj vemo, da on zna še kaj več. Ker nismo hoteli odobravati njegove protislovenske politike, temveč smo mu glasno, pa dovolj dostojno

dali vedeti, da njegovih otrobov niti nečemo poslušati, so je visoki gospod sedaj razkoračil ter po orožnikih išče krivce svoje blamaže v Hinjah. Da ne bo nepotrebnega iskanja in zaslišavanja, povemo lahko kar tukaj, da so bili enih misli vsi tisti, ki so se shoda udeležili, in tudi tisti, ki so doma ostali. Izvzemimo edinega Plaheta iz Lipja, ki so mu dšale okusne klobase in vino, pa Kovača iz Zvirč, ki se že ne more dovolj hvaležnega izkazati za to, da je dobil koncesijo. Koliko bolje bi bil napravil g. Zupanič, da je o shodu lepo molčal. Najprvo priobči v svojem glasilu dejanskemu stanju ravno nasprotno poročilo ter tako naravnost potrjuje lažnivost svojega glasila. Sedaj se pa znaša nad fanti, ki so mu peli. Če ga vse zbrano občinstvo ni hotelo poslušati, temveč mu s svojim nastopom reklo, naj lepo odide, odkoder je prišel, kaj vendar zato? Ako je bila vsa avtomobilska posadka tega mnjenja, da se ji mora vse lepo klanjati,

naj bi se bila zaprla v kako sobo ter tam delila svojim backom obljube, klobase in vino.

Šmarino pri Litiji. Po daljšem premoru nas je razveselilo v nedeljo, 15. t. m. tukajšnje Kat. izobraževalno društvo z lepo narodno igro: Martin Krpan. Vloge so bile dobro razdeljene. Cesar Janez si je bil vsest svojega dostojanstva v vseh prizorih. Tudi njegova hčerka Jerica je gladko rešila svojo vlogo. Zahrblni in bojazljivi ministri so skrbeli za splošno veselost pazljivih gledalcev. Zelo dobro je rešil svojo vlogo kancelar Vladimir s svojo močatostjo. Igral je gladko in živahno. Krpan je bil sicer močan, da je bilo veselje, ali vloga je znal bolj slabo. Režija je bila dobra, le večer se mora drugič ločiti od dneva. Kostimi, maske, kulise so bile z veliko vneto pripravljenosti urejene. Zlasti idilična gorska vasica je bila prikupljiva. Dvorana je bila nabito polna. Na pushno nedeljo, dne 22. t. m. se igra ponovi.

Dnevne novice.

— Naročnikom nedeljskega »Slovenca«! Ker je bila zaplenjena zadnja nedeljska številka »Slovenca«, pošiljamo vsem naročnikom tedenske izdaje današnje številko »Slovenca« s prilogo »Ilustrirani Slovenec«.

— Tretja obletnica smrti msgr. Buha. Ameriški rojaki so dne 2. t. m. obhajali tretjo obletnico, odkar je umrl starosta slovenske duhovščine, pionir slovenskega časopisja in ustanovitelj KSK Jednote ter vnet misijonar med Indijanci — Rt. Rev. msgr. Josip F. Buh. Nezabni dobrotnik slovenskih izseljencev v Združenih državah ima svoj grob v prelepem obzorskem mestu Duluth, Minn.

— Nov duhovni vodja KSK Jednote v Clevelandu. Dosedanji duhovni vodja KSK Jednote v Združenih državah s sedežem v Clevelandu: Rev. Luka Gladek je zaradi preoblih župnih poslov odstopil. Na njegovo mesto je bil na splošno željo imenovan Rev. John I. Oman, župnik cerkve sv. Lovrenca v Newburg-Clevelandu. Rev. Oman je mesto sprejel. — Novi duhovni vodja je star 46 let in je rojen Američan: zibelka mu je tekla v najstarejši slovenski jamarški naselbini Brockway, Minn. Po dovršenem prvem šolanju je Rev. Oman dokončal klasične študije na slovečnem učilišču St. Johns College v Collegeville, Min., modroslovske in bogoslovne pa v semenišču St. Paul v St. Paul, Minn. V mašnika ga je posvetil sedaj že pokojni škof, Rt. Rev. Jakob Trobec v rojstni vasi dne 26. decembra 1911, kjer je prihodnji dan v cerkvi sv. Stefana pel slovensko novo mašo. Rev. Oman je bil nekaj let zatem kot duhovni pomočnik pri fari sv. Vida v Clevelandu, od 1. septembra 1915 pa župniku pri cerkvi sv. Lovrenca v Newburgu. V tem času je sezidal ond novo šolo, novo hišo za šolske sestre in lansko leto novo cerkevno kapelo; vse to je stalo nekaj nad 130.000 dolarjev in je že skoro docela izplačano. Rev. Oman vživa splošno spoštovanje ne samo med rojaki, ampak tudi med angleškimi Američani. V Clevelandu ima brata zdravnika dr. M. I. Omana.

— Smrtna kosa med ameriški rojaki. Dne 2. februarja sta umrli v Lorainu pri Clevelandu 54 letna Agneza Piškur, soproga trgovca z železnino, in 40 letna Mary Šepić, istakto trgovca z železnino. Obe ste bili prijateljici že iz mladih let, obe doma iz Rateč na Gorenjskem, skupaj sta bili pred 22 leti odpotovali v Ameriko, ostali tu prijateljici in obe sta sedaj tudi na en in isti dan umrli. Prva je zapustila soproga in štiri otroke, druga pa soproga in tri otroke.

— Smrtna kosa. V St. Jurju pri Grosupljem je umrl 16. t. m. g. Ivan Remec, upokojeni učitelj. Bil je dolgo vrsto let zvest naročnik »Slovenca« in naših listov. Naj počiva v miru! — Umrli je na Raki 14. t. m. g. Martin Jordan, posestnik, hranilnični odbornik in občinski odbornik skozi pol stoletja, v 74. letu starosti. Bil je ljubezniv »dolenjski starček«. Pogrešali ga bomo kot pravo, živo pratiko. — Pred tednom pa smo prepeljali v Šmilgel g. Josipa Bona, ki je 90 let star umrl pri svojem sinu gostilničarju Josipu in hčeri trgovki Kristini. Naj počiva v miru! — V Jazmah pri Zagorju je umrl 23 leten Matija Klopčič. Nedavno je prišel od vojakov iz Srbije in prinesel s seboj tifus, kateremu je podlegel. Nesrečni centralizem, kdaj bo konec svojih žrtv? — Umrli je v nedeljo, dne 15. t. m. popoldne v Nadlesku pri Starem trgu po daljši, zelo mučni bolezni v 38. letu svoje dobe gospa Alojzija Kržiš, soproga starotirškega župana, trgovca in gostilničarja g. Ljudevita Kržiš, mati sedmih nedoraslih otročičev. Pokopali je bodo danes popoldne po opravljenem zadušnem sv. opravilu na dom. tem župnem pokopališču. Blagi pokojnici svetila večna luč! Težko prizadeti rodbini naše iskreno sožalje!

— Opozorilo prizadetim. Sodnik nam piše, naj opozorimo prizadete, naj ne pozabljajo na to, da morajo pri blagu biti označene cene, ker se je to jako opuščati. V nasprotnem slučaju preli takim prodajalcem kazeno po zakonu o pobljanju draginje.

— Podzemna jama v Bohinju. Zadnjič smo poročali, da so pod vrhom Studora nad Bohinjskim jezerom blizu slapa Savice odkrili podzemsko jamo. Sedaj so raziskovalci toliko dognali, da je ta jama že znana domačinom pod imenom Zlatica. V jami so našli več utrinikov zgorelih treslek. Vendar pa ni nobenemu znano, da bi prišli ljudje v jami dalje kakor

20 minut hoda. Tudi ni nobeden vedel, da je več jam. Pač pa so videli bohinski planšarji in pastirji tuje ljudi, ki so raziskovali jamo ter odhajali iz nje s polnimi nahrbtniki. Kaj so imeli v njih, ni mogoče povedati, ker jih ni nihče preiskoval. Kakor sodijo raziskovalci jam, bi lahko nosili le kreolin. Domneva se, da so hodili v to jamo večinoma Italijani. — Ker je pretekli teden zapadel v Triglavskem pogorju večji sneg, se je raziskovanje nekoliko ustavilo. Sedaj nam pa poročajo, da je bila zadnji dne tretja raziskovalna družba zopet v jami, kateri se je posrečilo prodreti do konca votline podzemnega izvirka Savice (?). Ker je suha zima, je slap, o katerem je »Slovenec« zadnjič pisal, da se ga sliši, usahnil. Tako je bilo mogoče priti do podzemnega jezera, ki se nahaja ob koncu pete jame. Jezero so preplavali s splavom, ki so ga napravili iz desk, katere so prinesli preko Komarče. Na drugi strani jezera je peščen prod, po katerem se pride do konca votline. Jezero je čisto. V njem je mnogobarven pesek. Jama sama je prostorna in lepo obokana. — Kadar bo več dežja, bo pot do jezera težavnejša, ker bo treba mimo slapa, ki se močno peni.

— Požar. Iz Motnika nam poročajo: Dne 13. t. m. popoldne je v Zgor. Motniku št. 10 posestniku Alojziju Cencelj (na štajerski strani) do tal pogorelo gospodarsko poslopje z vso krmo in poleg stoječa kašča z vso zalogo žita. Gasiti ni bilo mogoče, ker v hribih niso imeli vode. Ogenj je na skednju zanetil baje prož vržena cigareta. Zavarovan je bil komaj za 1100 Din.

— Zaščita draginje ali domače industrije? Prav in dobro je, ako vlada ščiti domačo industrijo, a ne sme navaliti tako hudih bremen na rame konsumentov v prid velekapitalistov. Na sladkor je Din 3.50 uvozne carine in kljub temu se že uvaža češki sladkor. Ako bi ne bilo uvozne carine, bi imeli za Din 3.50 cenejši sladkor! Saj je dovolj že trošarina na to najpotrebnejše življensko blago. — Naša špiritova industrija je kartelirana, kakor tudi tovarne kvasa. Cene kvasu so tako pretirane, da se je začel uvažati inozemski kvas. Vkljub temu, da je Din 6.50 uvozne carine na kvas, ga še vseeno konvenira uvažati, ker je kljub visoki carini in voznini cenejši kakor domač in izborni kvalitete, zlasti iz Češkoslovaške. Da pa se tuzemski kartel iznebi konkurence, je zahteval pri vladi povišanje uvozne carine. To se mu sicer ni posrečilo, pač pa, da se kvas na carinarnicah analizira, češ, da ima zdravju škodljive primese! To je pa le preveza; kajli kartel je vedel, da s tem onemogoči uvoz, ker pozna manipulacijo in hitrost naših carinarnic. Tako čaka n. pr. neki trgovec na pošiljko kvasa zastoj, dasi je bila odposlana iz Prage dne 3. februarja! Na ta način je dosegel kartel svoj namen. Kdo bo riskiral še naročila iz inozemstva, ako se mu vse blago pokvari, ako leži in čaka analize 14 dni na carinarnici? Le tako naprej v prid — velekapitalistov!

— Vojne odškodnine. G. dr. Otok. Rybář je objavil izčrpno pojasnilo o pravnem stanju odškodninske zadeve vojniških oškodovancev iz Primorske. Iz tega poročila se da z vso sigurnostjo sklepati, da pri današnjih razmerah v naši državi ni niti iskrice upanja, da bi se to vprašanje sploh načelo. Med oimni rojenimi Primorci, ki so se Italijanom na veselje prostovoljno umaknili in med onimi, ki po kraju rojstva spadajo v to državo in so bili takorekoč izgnani čez mejo, se ne dela razlike. Pa čemu tudi, saj itak ne bodo nič dobili ne prvi ne drugi. Slovenci smejo biti ponosni, da smo edini v Evropi, katerim se vojna škoda ne bo povrnila. Najlepše je pa to, da se ne izplačuje odškodnina v Srbiji in Črni gori in da je država tudi naročitelj od oškodovancev na račun reparacij ustavila, ker rabi vse zase. Mislim, da bo prej naša odškodninska kvota izčrpana, preden bo imela država zadoščilo, potem se bodo najbrže tudi Srbijanci in Črnogorci pod nosom obrisali. Najinteresantnejše bi bilo danes vedeti, kje se ves na račun reparacij prejeti material ali denar nahaja in v čigavi posesti je. Iz navedenega pojasnila se da pa tudi sklepati, kdo da je temu brezupnemu pravnemu stanju kriv. Kar smo dosedaj čitali in čuli, je bila sama sleparija in male volivni manever. Hm, tudi to spada pod umetnost vladanja. Oškodovanci, premislite, ako niste dne 8. februarja vaših kroglic v nepravo skrinjico metali? Spametujte se za prihodnjč. Sedaj pa

poziv vsem: Edina pot, ki nam še preostaja, je pritožba na Zvezo narodov.

— Konec predpusta 1925. Opetovano smo potom časopisov prosili vsa društva, da bi v prid našemu društvu in v podporo najbednejšim slepim priredili veselice. Zal, da do danes ni bilo še nobenega odziva. Edino naš redni član, slepi Šoštar Franc iz Sv. Petra v Savinski dolini je priredil tekom zadnjih mesecev dve veselici, od katerih nam je poslal skupnega čistega dobička 1400 Din. Tem potom se obračamo v zadnjih dnevih predpusta na vsa omenjena društva in korporacije, da bi se nas spomnili.

— Jubilej v pravoslavni cerkvi. Na dan 31. maja proslavi srbska pravoslavna cerkev 1600 letnico ustanovitve arhijerejskega sabora.

— Potrditev tujih konzulov. Vlada je izdala exequatur Leslie Davison kot konzulu Združenih držav, in Velimiru Turkoviću-Kutjevskemu kot častnemu konzulu Švedske; oba konzula imata svoj sedež v Zagrebu.

— Izčrpani porotniki za prvo letošnje zasodanje: Znidaršič Alojzij, posestnik v St. Vidu pri Logatcu; Gornik Franc, posestnik v Cerknici; Guzelj Ignac, posestnik in trgovec v Škofji Loki 10; Grbec Ivan, posestnik in trgovec, Kržiš pri Kamniku; Rojina Josip, krojač in posestnik v Ljubljani; Juha Janez, posestnik v Ljubljani; Marinko Ivan, posestnik, Kalce pri Logatcu; Jereb Franc, posestnik v Vodicah; Starman Valentin, posestnik, Suha pri Stari Loki; Kunčič Simon, posestnik, Ljubljana; Kušar Josip, posestnik, Draga pri Kraju; Pavlin Ivan, posestnik, Potok pri Kamniku; Braniselj Jožef, posestnik, Cerknica; Bizant Ivan, trgovec, Sp. Gameljne; Rožman Andrej, posestnik, Horjul; Leben Franc, trgovec in posestnik, Dvor pri Polhovem gradu; Kovač Anton, posestnik, Pekel pri Borovnici; Šlibar Miha, posestnik, Moravče; Oskar Simon, trgovec, Krčina; Dornič Matevž, posestnik in gostilničar, Radovljica; Zupan Ivan, posestnik in trgovec, Bohinjska Bela; Avšič Franc, zidar, ski mojster, Sneberje; Cvenkelj Anton, posestnik, Ljubno na Gorenjskem; Groblar Andrej, posestnik, Izlake; Lakota Andrej, posestnik, Dovje; Mohar Josip, posestnik, Ljubljana; Meden Matija, poštni nadoficijal v pokoji v Ljubljani; Podgornik Ciril, posestnik in lesni trgovec, Begunje na Notranjskem; Kregar Andrej, posestnik, Vižmarje; Krajnc Marko, trgovec, Vrhnika; Fatur Ivan, trgovec, Unee; Pučnik Konrad, major v pokoji, Ljubljana; Prelog Karol, trgovec, Ljubljana; Kotnik Jožef, posestnik, Mirke pri Vrhniki; Lončar Fr., posestnik, St. Vid pri Brdu; Knifje Jožef, posestnik in trgovec, Zg. Besnica. — Nadomestni porotniki: Bešter Velikan, fotograf, Bergman Josip, trgovec in posestnik, Svetiš Franc, trgovski poslovodja, Čadež Gvidon, trgovec, Polak Josip, trgovec, Ravnihar Josip, trgovec, Bonač Fran, tovarnar in posestnik, Dovak Ignac, trgovec, vsi v Ljubljani.

— Hrvatski Radiša. Društvo »Hrvatski Radiša«, ki skrbi za trgovsko-obrtni naraščaj, je prejel tokom lanskega leta od 1435 dečkov prošnje za vaješiška mesta. Od teh je dejansko namestil 948 dečkov. Med temi dečki je bilo 366 popolnih ali delnih sirot. Po starših je bilo 706 kmetskih ali delavskih sinov in 191 sinov nižjih uradnikov in drugih malih ljudi. 425 dečkov je bilo iz Hrvatske, Slavonije in Medjimurja, 178 iz Dalmacije, 321 iz Bosne in Hercegovine, 17 iz Istre in 7 iz drugih krajev. Dečke je namestil v 66 različnih trgovskih in obrtnih panogah. V inozemstvo je poslalo društvo v izobrazbo 10 vajencev. Celokupni stroški društva so znašali 292.015 Din. Društvo dečke tekom učne dobe strogo nadzoruje. Leta 1924 je imelo društvo vsega 13.177 članov v 555 organizacijah, od teh 78 v Združenih državah Severne Amerike. Od svoje ustanovitve do konca leta 1924 je društvo namestilo vsega 8263 dečkov kot vajence.

— Samomorji v Zagrebu leta 1924. Število samomorov je lani v Zagrebu v primeri s prejšnjimi povojnimi leti precej padlo. Dočim je v prvih petih letih po vojni izvršilo samomor povprečno po 50 ljudi na leto, je bilo l. 1924 samo 35 samomorov. Najmlajši samomorilec je bil star 17, najstarejši 68 let.

— Trgovina z dekleti v Belgradu. Belgrajski listi poročajo: Belgrajska policija je bila v zadnjem času dognala, da po raznih belgrajskih predmestnih beznicah cvete trgovina z dekleti. Minoli petek je nenadoma udrla istočasno v vse zloglasne kavarne in podobne lokale in našla v njih nad 15 mladih deklet, ki so kot prave sužnje svojih gospodarjev morale služiti pohoti npravnih in socialnih propalce. Vsa dekleta so izped 20 let stara. Vse so tajni agenti in zvodnice z goljufivimi obljubami zmamili v odnosne lokale, kjer so jih nato gospodariji zaprli v sobe in jih niso puščali nikamor. Dekleta niso imela več nobene zveze z ostalim svetom razen z razuzdanci. Nečloveško so jih izkoriščali, a plače niso dobivale nikake. Ako se je katera upirala, so jo barbari pretepili. Dekletom se je bilo mogoče rešiti iz teh strahotnih ječ le pod pogojem, da naneslo sebe zmanjijo v hišo kako drugo deklet, ki je pa morala odgovarjati gospodarjevim zahtevam. Nekateri gospodarji so zahtevali v zameno tudi po dve dekleti. Prihod policije so pozdravile vse nesrečnice kot rešitev. Večina deklet je iz Vojvodine. Zanimanje in sočustvovanje vzbuja posebno J. A. iz Osejka. Čedno, inteligentno deklet. Dovršila je bila višjo dekliško šolo v Osejku in nato odšla v Belgrad, da dobi službo. Tu so ji sred-

stva kmalu pošla in tako jo je našel neki agent gori navedenih beznic. Obiljubil ji je dobro službo in jo odvedel v neko kavarno v predmestju, kjer je postala sužnja. — Temu poročilu dodajajo belgrajski listi, da bodo dekleta najprej zdravniško preiskali, nato pa jih poslali v njih domovinske občine. Proti lastnikom beznic bodo uporabili določbe kaz. zakona. Da bi bila oblast katerega izmed teh zločincev aretirala ali katerega izmed teh zločinskih brlogov zaprla, listi ne poročajo.

Iz Primorske.

p Novi goriški podprefekt. K notici pod tem naslovom v Slovenju št. 35 dodamo še to, da je novi goriški podprefekt markiz Francesco di Suni, zadnjih pet let podprefekt v Kopru, ki uživa glas sposobnega uradnika, — pravi tip sladko-zavilega, hlinavsko-zahrbnega fašistovskega italijanskega uradnika. — Na jeziku med in pravica, v sreči in v dejanju strup in krivica. On je po nasvetu ranjega senatorja Benatija potom fašizma uničil naše bujno cvetoče šolstvo, izgnal v letu 1923 iz slovenskih župnij naše zavedne slovenske župnike (Šašel, Tiringar, Magdič, Košir, Čemažar, Škerbec) z oboroženo silo čez mejo v Jugoslavijo. Fašistovska nasilja: umori, požigi, stočenja vina po kleteh naših kmetov, ricinovo olje župnikom (Košir, Slamič, Vaseli) je njegovo delo. Uradno navidezno je obžaloval in obsojal ta nasilja, dajal po orožnikih preiskovati po fašistih izvršena hudodelstva, a skrivaj privatno pri tajnih sestankih fašistov je dajal navodila osebno in po svojem komisarju Herčegu za razna izvršena nasilja. Uradno je razglašal od Mussolinija izdane ukaze, da morajo nasilja prenehati, tajno s privatnimi pismi je zaokazoval fašistovskim tajnikom, naj s silo preprečajo rabo slovenskega jezika v naših cerkvah. Markiz di Suni! Imamo za to pismene dokaze v naših rokah. Goričani, pozor! V petih letih je ta priljubljeni Sardinec uničil slovenščino v koperskem okraju Istre, sedaj bo svoje uničevalno delo nadaljeval prav gotovo tudi pri vas.

Iz Štajerske.

š Zanimiva statistika. Na Pljuškem polju sta 2 sosednji župniji: sv. Marijeta niže Pluja in sv. Marko niže Pluja. Prva je rojstna župnija prof. Vesenjaka, bivšega ministra, druga pa rojstna župnija dr. Pivka, kandidata žerjavovcev. Pri Marjeti je dobil Vesenjaka 380 glasov, Pivko 4 glasove, pri Marku Vesenjaka 616 glasov, Pivko pa 14 glasov. V »Jutru« smo pa brali o sijajnih Pivkovih shodih pri Sv. Marjeti in pri Sv. Marku. Prieki so vam pravi tiči, g. Pivko! Zdravol!

š Poročila se je v Teharjih v ponedeljek 16. t. m. gdca Tončka Luževičeva, večletna požrtvovalna odbornica Kat. izobraževalnega društva na Teharjih, z g. Martinom Goriskom, sinom veleposelnika. Obilo sreče.

š »Veronika Deseniška« na celjskem odru. Danes vprizorijo v Celju Zupančičevo »Veroniko Deseniško«. Predstavi bodo prisostvovali avtor-pesnik Oton Zupančič, Milan Pugelj in vodja ljubljanske dramatike šole prof. O. Šest. Pred začetkom predstave bo Šest govoril o pesniku Zupančiču in njegovih delih.

š V mariborskem gledališču je v nedeljo gostoval v operi »Trubadur« ljubljanski operni pevec baritonist Boris Popov. Njegov nastop je bil sprejet z viharim navdušenjem in je žel za svoje lepo petje burno aklamiranje.

š Celje. Na okoliško šolo je imenovan za učitelja tukajšnji suplent Janko Pogačnik. Za to mesto je prošil tudi učitelj, ki ima že nad 30 službenih let in čigar družina stanuje v mestu. Pa višji šolski svet se ni oziral na starost, ne na družino, ampak imenoval Pogačnika s 4 službenimi leti. Zakaj? Pogačnik je velik orjunc in to je vse!

š Ljutomer. Neki tintomazec okrog »Jutrac« se je dne 4. t. m. spravljal nad ugledno okr. posojilnico in pravi, oziroma laže, da je začela okrajna posojilnica odpuščati posojilo poljedelcem, seveda onim, »ki ne trobijo v klerikalni rog«. Dotičnega uglednega pristaša SKS ni zagovarjal g. načelnik kot njegov svak, ampak se je sklenilo iz popolnoma nepolitičnih razlogov, da se dotičnemu »odličnemu pristašu SKS« posojilo odpove radi tega, ker je očitno delal proti interesom zavoda ter naj ta sklep načelstva pripiše dotični »ugledni pristašu SKS« edino le samemu sebi. Lahko čisto mirno v Ljutomeru ustanovite še eno posojilnico, ki po vašem mnenju ne bo poznala politike.

š Društvo za podporo revnih učencev v Mariboru ima svoj občni zbor v četrtek, 19. t. m. ob osmih zvečer v prvem nadstropju meščanske šole, Cankarjeva ulica. Vse prijatelje in člane društva uljudno prosi udeležbe odbor.

Iz Ljubljane.

ZDRAVSTVENE RAZMERE V LJUBLJANI.

Prebivalstva šteje mesto Ljubljana približno 55.000. Zdravstveno statistično se je sledeče gibalo: Porok je bilo tekom leta 1924 764 (proti 1923 42 manj). Otrok se je rodilo 1487 (všeto 47 mrtvorojenih), proti 1923 15 več.

Izmed stalno v Ljubljani stanujočih je umrlo leta 1924 720 oseb. Umrljivost Ljubljancev je znašala torej 13 na tisoč prebivalcev. Splošno zdravstveno stanje, v kolikor se kaže v umrljivosti, je bilo torej prav ugodno

in sicer ugodnejše kot zadnja leta; tako nizko splošno umrljivost dosegajo le najbolj zdrava mesta.

V starosti do enega leta je umrlo 107 otrok, od dveh do petnajst let 40; v dobi od 16. do 30. leta je umrlo 101 oseba, od 31. do 50. leta 146 oseb, od 51. do 70. leta 166 oseb, nad 70 let starih je umrlo 160 ljudi. V zadnjih letih so bile številke umrljivosti za ljubljansko prebivalstvo sledeče (na tisoč oseb): 1920: 14,8, 1921: 16,2, 1922: 14,9, 1923: 13,9. Tujcev, to je takih oseb, ki so prišle iz drugih občin v svrhu zdravljenja v ljubljansko bolnišnico zavode, je tu umrlo tekom leta 420. Ugodna umrljivost Ljubljancev je pač utemeljena s tem, da so končno izostale v letih po vojni razširjene epidemije, influence in pa griže.

Nalezljive bolezni kažejo za minolo leto 1924 naslednje številke:

Jetika je zahtevala 101 smrtno žrtev izmed prebivalstva (1923: 145); od vseh umrlih je umrlo 14 odstotkov za jetiko; vsak sedmi mrli iz prebivalstva je zapadel tuberkulozi. Akotudi je umrlo lani skoraj za tretjino manj ljudi vsled tuberkuloze, je ta vendar še veliko več žrtev zahtevala kot vse druge nalezljive bolezni skupaj. Povzročujejo to predvsem slaba nehijska stanovanja in pa splošna draginja, ki ovira zdravo pravilno prehrano. Nujno je potrebna ustanovitev državnega dispanzera za bolne na pljučih, ki bi kakor v drugih mestih tudi v Ljubljani dosegel lep uspeh proti jetiki. Za jetiko je umrlo 42 oseb v starosti 30—50 let, 32 v starosti 15—30 let, v starosti do 15 let 11, v starosti nad 50 let 16 oseb. Tujcev, iz drugih občin, je umrlo 25 oseb na jetiko.

Za trebušnim tifusom je obbolelo 19 domačinov; od teh je umrl eden. Tujih občanov je umrlo 6. — Griža je prav ponehala; obbolelo je le 16 oseb in je od teh en otrok umrl. Iz druge občine je umrl 1 otrok. — Tudi škrlatinka je jako nazadovala; izmed 59 obolenih je umrlo 6 otrok (predlanskim je umrlo izmed 92 obolenih 11 otrok). Tujcev je umrlo 9. — Difterija je bila naznanjena tekom minulega leta 57 krat, umrl pa je le en otrok, in pa trije iz drugih občin. — Ošpice so se pojavile decembra meseca epidemično; javljenih je bilo do konca leta 55 otrok brez smrtnega slučaja; bilo je pa mnogo več obolenj, ki niso bila javljena. — Norice so bile naznanjene v 25 slučajih; vsi otroci so ozdraveli. — Na dušljivem kašlju je zbolelo 49 otrok, ki so vsi ozdraveli. — Egiptovska očesna bolezen (trachoma) je bila javljena 13 krat; koncem leta sta ostala dva slučaja v zdravljenju. — Na influenco sta umrla dva; porodniška mrlica, otrpnenje tilnika, tetanus in antraks so zahtevali po eno smrtno žrtev. — Koza, pegavica, kolere ni bilo.

š Sestanek katehetov — jutri v sredo, 18. februarja. Določil se spored spovednih dni za mladino. Nato: Poročilo o delu za krščanski nauk.

š Mesto evetja na krsti gospe Al. Kržičeve in gospodične Jelice Dežmanove daruje rod-bina Rakovecva Din 200 v korist ubožcem, ki jih podpira Stolna Vincencijeva konferenca.

š Umrli so v Ljubljani: S. Angelika Marija Zupanc, usmiljenka, 28 let. — Karel Hager, hranilnični uradnik v pok., 79 let. — Franja Urek, zasebnica, 55 let. — Jakob Bajt, sin železniškega ključavničarja, 22 mesecev. — Josip Škraba, dninar, 29 let. — Anica Vrenk, rejenka, 7 mesecev. — Marija Herxl, uradnikova vdova, 60 let. —

š Cene mesa v Ljubljani. V volivni dobi smo bili mi prvi in edini list, ki se je z vso odločnostjo zavzel za znižanje cen mesa in mesnih izdelkov z ozirom na silen padec cen živine. Takrat smo pozvali tudi ljubljanski magistrat, naj s svoje strani ukrene vse potrebno, da se spravi cena mesa v primeren sklad s padajočo ceno živine. Mestni magistrat je pa ostal na vse naše opomine in prošnje gluhi in se ni zganil ne na desno in ne na levo. Mnogo uvidevnejši pa so bili ljubljanski mesarski mojstri, ki so ne meneč se za magistratne lenobe in brezbrilnost sami znižali cene zlasti za špeh in prešnje meso, pa tudi za govedino. Mi niti najmanj ne dvomimo, da je treba ta za ljubljansko prebivalstvo važni sklep pripisovati v prvi vrsti uvidevnosti in moški odločnosti g. načelnika zadruge mesarjev v Ljubljani Lavtjarja, ki je s svojo prepričevalno in vplivno besedo znatno vplival na držanje svojih stanovskih tovarišev v prid ljubljanskemu prebivalstvu.

š Tedenski zdravstveni izkaz. V času od 8. do 14. februarja je bilo v Ljubljani rojenih 27, mrtvorojen 1; umrlo je v tem času 17 oseb, od tega 3 tujci. Vzrok smrti v 1 slučaju ošpice, v 2 jetika na sopilih, v 1 druge oblike jetike, v 7 boleznih na srcu (izvzemši angina pectoris), v 1 pljučnica, v 1 bolezni na sopilih, v 2 prirojena slabost, v 2 starost, v 1 samomor, v 1 druge bolezni.

š Nalezljive bolezni v Ljubljani. Od 8. do 14. februarja t. l. so bile v Ljubljani naznanjene sledeče nalezljive bolezni: 14 slučajev ošpic, 2 slučajev dušljivega kašlja, 1 slučaj vranličnega prisada.

š Policijske vesti. Aretiran je bil eden radi raznih tatvin in goljufij. Ovadbe je bilo vložnih 21 in sicer 3 radi tatvine, 6 radi pijanosti, po tri radi prestopka cestno policijskega reda in prekoračenja policijske ure, dve radi godbe brez dovoljenja in po ena radi izgube psa, radi razbitja table, radi streljanja s samokresom in radi kaljenja nočnega miru.

Prosveta.

pr Nove Šmarince. Osrednje vodstvo Marijinih družb v Ljubljani izda spomladi, še pred majem, knjigo o Mariji kot spominsko knjigo na sveto leto in prvi slovenski Marijanski kongres. Knjiga obravnava v 31. poglavjih — torej primerno šmarnično berilo — vse vrste naših kulturnih vprašanj in socialnih zadev s posebnim ozirom na Marijo, Mater človeškega rodu. Posamezne govore (predavanja) so k lepi knjigi, ki bo prava zakladnica versko-prosvetnih navodil, prispevali odlični duhovniki z velikim umevanjem socialnega dela in duha. Delo je pravkar pripravljeno za tisk. Da bomo mogli oskrbeti zadostno višino naklade, prosimo, da bi gg. voditelji Marijinih družb vsaj do 15. marca naročitev sporočili osrednji pisarni v Ljubljani, Poljanski nasip 10.

Naznanila.

versko znanstveno predavanje za izobražence bo jutri, v sredo v dvorani pri sv. Jožetu ob pol osmih zvečer. Predava g. prof. dr. Dobovec: Verska misel v romantiki.

Turistika in sport.

Statistika šestidnevni dirk. Zadnjič končano XIII. berlinsko šestdnevno dirkanje je sprožilo zopet vprašanje, kateri tozadevni dirkači na svetu so imeli doslej največje uspehe. Pri zadnjem berlinskem dirkanju se je odlikoval svetovni mojster Rütt, ki je gotovo med najboljšimi in najstarejšimi dirkači sveta in ki je kljub svojim 41 letom še zmeraj med prvimi. Dobil je sedaj že devetih prvo darilo v šestidnevni dirki, trikrat je bil drugi, štirikrat tretji. Po klasifikaciji svetovnih mojstrov te vrste dirkanja je drugi; prvi je Avstralec Goulet, ki je dobil dvanajstkrat prvo darilo, trikrat drugo in dvakrat četrto. V osmih šestidnevni dirkah sta dobila prvo darilo Neme-

Saldow in Lorenz ter Švicar Egg. Po sestavi po točkah je vrsta najuspešnejših dirkačev tale: Goulet (Avstralija) 71 točk, Rütt (Nemčija) 62 točk, Mac Namara (Amerika) 62, Lorenz (Nemčija) 55, Egg (Švica) 54, Stol (Holandska) 49, Saldow (Nemčija) 48, Magin (Amerika) 46, Aerts (Belgija) 44, Grnda (Avstralija) 43, Fogler (Amerika) 42, Moran (Amerika) 39, Hill (Amerika) 38, Madden (Amerika) 35, Kempen (Holandska) 33, Lawrence (Amerika) 33.

Nemška sportna razstava v Nürnbergu. Vršla se bo od 5. do 19. aprila. V kratkem času je bilo toliko prigrasov, da so morali prijavljene rok prenesti od 10. marca na 20. februar. To pa zato, da ne bo treba nekaterih predmetov razstaviti izven poslopja. V kolesni in avtomobilski stroki je na primer udeležba tako ogromna, da si niso znali pomagati drugače kakor z omenjeno omejitvijo. Ta skupina ti nudi celotno sliko od prvega kolesa do najnovejših izdelkov, od majhnega lahkega motorja do velikega potovalnega avtomobila. Prav veliko bo razstavljenih malih avto, po katerih danes najbolj povprašujejo. Izredno močno sta zastopani skupini 2 in 3: telovadba, lahka atletika, zimski sport, nogomet, tenis. Tudi tu je slika celotna, od prvih početkov do sedanjih dni. Lovski in strelski sport bosta že zato vlekla, ker se bodo vršile med razstavo velike tekme lovskih in strelskih zvez. Tudi sabljaški sport se bo postavil z veliko mednarodno tekmo. Videl boš tudi skupine vodnega sporta, turističke, optike, fotografiranja, brezžičnega brzojava in zanimive vzorce letalstva. Sportno opremo bo razstavilo več prvovrstnih tvrdk in sicer v velikanski izbi. Videl boš sportno literaturo in strokovne liste, v izmeri, ki bo razstavi prikladna. Za sedaj lahko rečemo, da bo imela ta razstava sportne industrije, trgovine in prometa popoln uspeh. Kdor se zanima za sport in bo tiste dni hodil po Bavarski, naj ne zamudi ugodne prilike. Morda gre tudi kakšen naš sportni trgovec tja.

Po svetu.

Preganjanje Cerkve v Rusiji.

Vsled protestov vsega kulturnega sveta je preganjanje katoliške in pravoslavne cerkve v boljševiški Rusiji nekoliko prenehalo. Letos so iz moskovske ječe izpustili osem katoliških duhovnikov, ki so bili leta 1923. obsojeni obnem z nadškofom Cieplakom; izpuščeni so bili po posredovanju evropske diplomacije. V jeti je še ostal ruski katoliški duhovnik Leonid Fjodorov, ki se zdi boljševikom posebno nevaran. Posledice večletnega preganjanja so jako težke. Na ozemlju sedanja boljševiške Rusije ni niti enega katoliškega škofa; a moralo bi jih biti pet. Število katoliških duhovnikov je veliko premajhno, a še ti so pod strogim policijskim nadzorom.

V prav tako žalostnem položaju se nahaja pravoslavna ruska cerkev. Patriarh Tihon se varuje vsega, kar bi moglo dati boljševikom povod za preganjanje. A vendar je vedno pod strogim nadzorom in v vedni nevarnosti za življenje. Krvavo preganjanje cerkve je začasno prenehalo, a ostalo je strogo policijsko nadzorstvo, ki ovira delovanje duhovščine. Niti katoličani niti pravoslavni nimajo nobenega semenišča. Verski pouk mladine je za- branjen.

O verskem življenju in trpljenju v boljševiški Rusiji bo poučilo predavanje: »Preganjanje krščanstva v Rusiji.« To predavanje s 50 skiptičnimi slikami bo priredilo »Apostolstvo sv. Cirila in Metod« v torek, 17. februarja, ob 8. uri zvečer v veliki Unionovi dvorani v Ljubljani.

sv Dr. Ferdinand Pantuček †. V Prahi je za kapjo umrl dr. Ferdinand Pantuček, prvi predsednik najvišjega upravnega sodišča. Pokojnik je bil eden najznamenitejših pravnikov in eden najboljših mož českoslovskega naroda. Vžival je neomejeno zaupanje in spoštovanje ne samo med Čehoslovaki, ampak tudi med Nemci in ostalimi narodnimi manjšinami. Studiral je bil pri Randi v Prahi, se posvetil kasneje kot poslanec politiki, l. 1900. je pa bil imenovan za svetnika pri vrhovnem upravnem sodišču na Dunaju, kjer je ostal do prevrata. Bil je strokovnjak posebno v vedom pravu, o čemer je objavil več temeljitih del.

sv Nove českoslovske poštnne znamke. — Českoslovska pošta ministrstvo izda nove znamke po 40, 50 in 60 vinarjev ter po 1, 2, 3 in 5 Kč. Novo izdajo znamk bodo tiskali na novih posebnih ameriških strojih; s tiskanjem začne koncem junija. Nekatere znamke bodo tiskali neizpremenjene v dosedanjih oblikah.

sv Hripa na Angleškem. Na Angleškem zadnji čas silno razsaja influenza. Veliko šol so morali zapreti, ker so oboleli tako učenci kakor učitelji. Po mnogih industrijskih krajih se je delo zelo skrtilo, ker je večina delavstva obolela. V samem Londonu je nad 25.000 ljudi bolnih na hrip.

sv Brezposelnost v Nemčiji. Od srede januarja do 1. februarja t. l. se je zvišalo število brezposelnih, ki prejemajo državno podporo od 586.000 na 591.000, število svojcev podpiranih oseb pa od 790.000 na 812.000.

sv Državno nadzorstvo nad zdravniki na Holandskem. Holandskemu parlamentu je predložen zakonski načrt, glasom katerega preide nadzorstvo nad poklicno častjo zdravnikov,

zobozdravnikov in babic na državo. Doslej je to nadzorstvo izvrševala zdravniška strokovna zveza.

sv Obvezna zdravniška preiskava na Ogrskem. Ogrsko ministrstvo za ljudsko blaginjo pripravlja zakonski načrt, s katerim se uvede obvezno zdravniško preiskavo pred zakonom za oba dela: ženina in nevesto.

sv Padanje zločinov na Českoslovaškem. Glasom uradnih podatkov je bilo na Českoslovaškem l. 1923. pri prvoinstančnih sodiščih sojenih vsega 31.658 oseb in od tega 24.021 obsojenih. V letih 1920. do 1923. je bilo poprečno obsojenih vsako leto po 33.806 oseb. Po zločinih se dele obsodbe l. 1923. sledeče: zaradi tatvine ali udeležbe na tatvini je bilo obsojenih 10.571 oseb, zaradi poverbe ali udeležbe 1239 oseb. Zaradi prestopkov proti tuji lastnini (tatvine) je bilo na okrajnih sodiščih obsojenih 46.543 oseb.

sv Podmorska brzajavna zveza med Italijo in Severno Ameriko. Polaganje kabla med Italijo in Severno Ameriko se bliža dovršitvi. Nova podmorska brzajavna zveza se slovesno odprla dne 8. marca t. l. Istočasno se vrše dela za podmorsko brzajavno zvezo med Italijo in Južno Ameriko; ta zveza se odprla po vsej priliki meseca julija tega leta.

sv Prorokovanje iz oblike nog. Pa res noben del telesa ni več varen. Zadnje je pogruhtel francoski doktor P. Dorban. Pravi, da bere v človekovi nogi značaj dotičnika, pa tudi njegovo usodo. Ploščata in ravna noga razodeva bojazljivega človeka in pomanjkanje iniciative, pa tudi zmisel za red; velik palec lahkomišelnost in lenobo, močan palec hitro jezo; če je palec daleč proč od drugih prstov, znači to zločinski naravo, pa ne v vsakem slučaju. Radovedni smo, kakšen palec imata doktor Dorban in Čaruga.

sv Cena borznega sedeža v New Yorku. Neki borzni senzal na newyorški borzi je prodal svoje mesto za 103.000 dolarjev. Od leta 1920. naprej za tako mesto še ni bila plačana tako visoka svota.

sv Ameriški podvodni slikar. Piše se Pritchard; riše v morju, v globini 12 metrov. Spusti se dol v potapljaški opravi in ostane včasih več ur pod vodo. Riše oddaja naravnost v muzeju v New Yorku, na kojega stroške potuje. Pripravlja, da pridejo v njegovo bližino večkrat ribe nenavadne velikosti, a ga ne nadlegujejo. Sedaj je na obrežju Brazilije in bo delal tam šest tednov.

sv Ogromno naraščanje bogastva v Ameriki. Finančni oddelek ameriške državne uprave v Washingtonu je objavil statistiko o naraščanju bogastva v Združenih državah. L. 1921. je napovedalo nad en milijon dolarjev letnih dohodkov 15 oseb, l. 1922. je pa priznalo take dohodke že 67 davkoplačevalcev. L. 1922. so vplačali davkoplačevalci v Združenih državah na sami dohodnini 861.057.308 dolarjev, od tega zgornji 67 milijonarji 49.217.639 dolarjev. 4 davkoplačevalci so priznali za l. 1922. dohodke nad 5 milijonov dolarjev. To so po vsej priliki Rockefeller, Ford in njegov sin Edsel in Duke. Poleg vsega tega silnega bogastva pa je v Združenih državah še vedno veliko bede, stradalajočih starcev in nadožnikov ter po rudnikih in drugih podjetjih prezgodaj izčrpavajočih se otrok.

Gospodarstvo.

Ivan Ogrin:

Kaj je s Sušakom in Reko?

To vprašanje, ki je za našo državo veljavna gospodarskega pomena, je še nerešeno. Vprašanje se je koncentriralo na edino točko, ali dovolimo Italiji novih koncesij in kapituliramo že v tretji ali pa uredimo našo pomorsko luko Sušak brez obzira na Reko. Italijanom se je dosedaj vedno posrečilo, da dosežejo svoje. Njim se ne mudi, njih načrt je, da v etapah dosežejo uspeh. Zato so tudi trgovska pogodbenja pogajanja v Benetkah popolnoma zastala in ne baš v našo korist. Vprašanje zahteva čim nujnejše rešitve v obojestranskem interesu, četudi bo to le začasna rešitev. Italijanska tendenca je, kakor se vidi, da naj Reka živi od jugoslovanskega zaledja. Drugega ji Italija ne more dati, ker bi šlo vse v škodo Trstu. Opatija pa se bo že živela, ker je letovišče. Jugoslovanska tendenca pa naj bi bila: ker so nam Italijani vzeli Reko po sili, nam je ostal Sušak, tega si uredimo, da nam nadomesti Reko. Mesto Opatije pa imamo krasna obmorska letovišča, s katerimi moremo delati konkurenco Opatiji. In tako pride čas, da se tudi Italijani spametujejo, kajti režim, ki danes v Italiji vlada, se počasi podira.

Oglejmo si nekoliko pristaniški edinici Sušak in Reko. Geografska lega Sušaka sicer ni najugodnejša, toda nekaj je bilo tako tudi z Reko, in kakor so znali Madžari razširiti mesto v smeri proti Opatiji, lahko storimo mi, če dogradimo mesto v smeri proti Martinšici in proti Sv. Anji kjer so še ugodnejši prostori kot oni na Reki.

Zavedati se moramo, da mora, če raste promet in pristanišče kot tako v istem sorazmerju rasti in se širiti tudi mesto in njega trgovina preko morja. Sušaska luka je bila pred vojno, ko so Reko imeli še Madžari v oblasti, le del reške luke, ki je služila skoro izključno za skladišča lesa, dočim je spadalo mestice Sušak upravno k Hrvatski. Mesto Sušak je bilo prava trdnjava hrvatskega življa ob morju. Tudi na Reki je bil hrvatski življel zelo močan, in če bi Madžari ne delali take nasilne politike proti Hrvatom ter umetno ne vzdrževali svoje krivično prisvojenega postojanke, bi se tudi Reka ne bila mogla ubraniti vpliva slovanskega zaledja ter bi se bila sčasom popolnoma pohrvatala, kakor je naravno.

Italijani so v vseh teh krajih prav malo pomenili, na Sušaku jih sploh ni bilo. Kompaktno so bili naseljeni le nekaj na Reki in v Lovranu; to sta bila le mala otočka v morju slovanskega življa. Tudi gospodarsko niso tu Italijani mnogo pomenili, le manjša trgovina in obrt ter nekaj delavstva je tvorilo njih kader. Večja prekmorska trgovina je bila le malo od njih okupirana. Delavstvo je bilo v pristanišču kakor tudi po industrijah v Reki do predzadnjih let pred vojno po veliki večini slovansko iz bližnjega zaledja, zadnja leta pa so, da bi dobilo mesto bolj madžarsko lice, importirali Madžari nekaj tisoč svojih delavcev z družinami. Pa kakor se sedaj vidi, to umetno potujčevanje ni imelo uspeha in danes ni na Reki ostalo nič madžarskega. Tudi Italijani bodo morali za okrepitev in dorastek mesta skrbeti umetno z naseljevanjem svojih ljudi iz kraljestva, kakor so že svoj čas prakticirali v Trstu. Za enkrat so poslali na Reko kader uradništva, javne straže in vojaštvo. A kako naj pošljejo svoje trgovce, obrtnike in delavce, če še domači nimajo nič opraviti?

Podobno je s prehrano. Ta se dovažja preko morja iz Italije.

Trgovskih ladij je v Reki usidranih kakih deset, med temi pet jugoslovanskih. Tudi en drednot z moštvo je usidran v luki že nekaj mesecev, da tako malo pokrepi italijanstvo.

Za manjše dobave, perutnino, mleko, jajca, nekaj sočivja, pa sta Reka in Opatija navezani popolnoma na slovansko okolico. Nekaj prometa, bodisi po trgovinah v mestu kakor tudi v pristanu, gre sedaj na račun tega, da je mali Sušak z vsemi svojimi napravami prenapolnjen in neurejen. Tako desolatno stanje pa nikakor ne more vedno držati.

Blagovni promet v reškem pristanišču je zelo skrčen, dela le par sto ljudi, pa ne redno. Največji je promet z vinom za Nemško Avstrijo in Čehoslovaško. Nekaj prometa je tudi z lesom, ki dohaja iz Jugoslavije. Je tudi nekaj manjših pošilk sladkorja iz Jugoslavije in Ogrske za Indijo.

Dalje se uvaža nekaj angleškega premoga, največ za domačo uporabo, druge stvari so le neznatne. Nekaj je seveda lokalnega prometa tudi z bližnjimi kraji in otoki.

V industriji tudi ni mnogo opraviti. V veliki ladjedelnici dela le par desetoric ljudi. Tobačna tovarna, kjer je bilo zaposlenih kakih 500 ljudi, je stopila v stavko, to se pravi, zaprli so jo. V čistilnici riža dela kakih par sto ljudi, v rafineriji olja pa le nekaj desetoric, vsa druga podjetja ne obratujejo. Od ca 700 parov konj za prevoz je danes zaposlenih le kakih 50 parov ter nekaj malega za prevoz z avtomobili. V pristanišču ima posla dnevno le kakih 300 delavcev, dočim drugi čakajo in gledajo, kedaj kdo pride na vrsto. Vseled tega tudi nimajo posla obrtniki in trgovci, kakor ga nimajo tudi drugi. Ljudje zabavljajo in se v strahu sprašujejo, kaj bo.

(Dalje prih.)

g Zopet reducirane cene špirtu. Sindikat špiritne industrije je na svoji seji dne 13. t. m. sklenil znižati cene špirtu.

g Posojilo mesta Belgrad. Belgrajska mestna uprava namerava najeti v Angliji posojilo v znesku 650 milijonov dinarjev.

g Kotiranje delnic Narodne banke v Zagrebu. Kako poročajo iz Beograda, bodo pričeli delnice Narodne banke kotirati na zagrebški borzi na dan 18. t. m.

g Sestava eskontnih odborov pri podružnicah Narodne banke v Sloveniji. Trg. list. priobčuje, da so člani tega odbora v Ljubljani nastopni gg.: Avgust Zabkar, Alojzij Lileg, Ivan Knez, Leon Souvan, Peter Kozina, Robert Kolman, Feliks Stare, Feliks Urbanc in Fran Stupica; v Mariboru pa gg.: Alojzij Kuhar, dr. Anton Jerovšek, Vilko Berdajs, Drago Kobi, Julij Glaser, Karol Gaspari, Fr. Bureš in dr. Fran Lipold.

g Neizpremenjena obrestna mera v Avstriji. V dobro poučenih dunajskih krogih trdijo, da ostane diskontna obrestna mera avstrijske Narodne banke neizpremenjena.

g Deficit avstrijske zunanje trgovine. Z Dunaja javljajo, da znaša pasivnost bilance avstrijske zunanje trgovine za leto 1924. približno 950 milijonov zlatih kron.

g Šiling v poštnem prometu v Avstriji. Avstrijska poštna uprava uvede 1. marca t. l. v prometu računanje v šilingih.

g Padanje francoskega franka. Na mednarodnem deviznem tržišču je nastopilo občutno padanje francoskega franka. Vladni krogi trdijo, da so povzročile padec franka

operacije bank, ki stoje blizu sedanji opoziciji v Franciji.

g Mednarodna valutna konferenca. Iz Washingtona poročajo, da namerava ameriška vlada sklicati mednarodno konferenco za ureditev valutnih prilik celega sveta. Na tej konferenci bi bila vsa politična vprašanja (tudi medzavezniški vojni dolgov) izključena. Videli bomo, če bo ta konferenca prinesla ozdravljenje valutarnih in sploh gospodarskih razmer posebej v Evropi.

Produkcija premoga v l. 1924.

Produkcija premoga v Sloveniji je znašala leta 1924. 1.898.000 ton. Vendar so to le provizorični podatki, medtem ko bodo končno veljavni podatki objavljeni šele v mesecu maju t. l. Če ti provizorični podatki so točni in jih poznejši definitivni podatki ne bodo izpremenili.

V posrednih mesecih 1923 in 1924 se je gibal produkcija sledeče:

	1923	1924
januar	156.078	182.931
februar	141.883	180.866
marec	162.280	177.427
april	153.224	186.937
maj	155.226	189.130
junij	166.687	186.648
julij	107.714*	140.071
avgust	48.988*	141.876
september	110.482*	158.264
oktober	175.598	168.007
november	165.318	168.926
december	151.885	166.111

1.666.956- 1.898.192

Pred vojno (leta 1913.) je dosegla produkcija premoga v Sloveniji 1.587.000 ton.

Največjo produkcijo je lani konstatirali v mesecu januarju. Šele v zadnjih mesecih je začela produkcija zopet naraščati. Tudi v prvih mesecih letos je pričakovati visokih produkcijskih rezultatov.

Ostali podatki so sledeči:

1924	Zaposl. del.	Izvoz	Zaloge na koncu mes.
januar	13.368	11.845	13.194
februar	13.628	10.179	19.544
marec	13.571	10.181	26.968
april	13.514	8.522	31.068
maj	13.230	11.119	40.225
junij	12.916	15.341	43.737
julij	12.492	8.728	44.186
avgust	12.349	13.084	43.450
september	12.419	16.308	38.590
oktober	12.566	15.399	37.790
november	12.696	11.765	42.359
december	12.568	13.426	39.814

Število delavstva je precej konstantno, vendar pa se bolj nagiblje navzdol, kar je pripisovati zlasti izseljevanju.

Izvozilo se je lani iz Slovenije 136.442 ton premoga napram 84.971 tonam v celem letu 1923.

(Op. uredn. Na tem mestu izrekamo zahvalo tukajšnjemu rudarskemu glavarstvu, ki nam je zgoraj navedene podatke stavilo blagohotno v uporabo.)

Borze.

16. februarja 1925.

DENAR.

Zagreb. Italija 2.5060—2.5360 (2.53), London 291.70—294.70 (293), Newyork 60.75 do 61.75 (61.25), Pariz 3.2030—3.2530 (3.2750), Praga 1.8070—1.8370 (1.8125), Dunaj 0.054 do 0.0874 (0.0865), Curih 11.70—11.86 (11.825).

Curih. Belgrad 8.50 (8.475), Pešta 0.0072 Berlin 1.2360 (1.235), Italija 21.35 (21.325), London 24.79 (24.78), Newyork 51950 (519.10),

* Stražk.

Pariz 27.15 (27.50), Praga 15.40 (15.375), Dunaj 0.007320 (0.007315), Bukarešt 2.65, Sofija 3.7750.

Dunaj. Devize: Belgrad 1158, Kodanj 12.590, London 338.800, Milan 2916, Newyork 70.935, Pariz 3730, Varšava 13.600, francoski dolarji 70.460, angleški funt 337.000, francoski frank 3725, lira 2905, dinar 1154, češkoslovaška krona 2097.

Praga. Lira 139.75, Zagreb 55.525, Pariz 178.125, London 165.55, Newyork 33.80.

VREDNOSTNI PAPIRJI

Ljubljana. 7 odstot. investicijsko posojilo iz leta 1921 64.50—65, 2 in pol odstot. drž. renta za vojno škodo 130 (denar), Celjska posojilnica, Celje 209—212, Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 235 (denar), Merkantilna banka, Kočevje 100—103, Prva hrvatska štedionica, Zagreb 75 (blago), Strojne tovarne in livarne, Ljubljana 132—146, Trbovelj. premogokopna družba, Ljubljana 390—405, Združene papir., Veveče 100 (denar), »Split«, anon. družba za cement Portland, Split 1100 (denar), Stavbna družba, d. d. Ljubljana 280 do 290.

Zagreb. Hrvatska esk. banka, Zagreb 110, Hrv. slav. zem. hip. banka, Zagreb 61—62, Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 243, Prva hrvatska štedionica, Zagreb 900, Slavenska banka, Zagreb 75, Dioničko društvo za ekspl. drva, Zagreb 62, Hrv. slav. d. d. za ind. sečera, Osijek 730—750, Našica 40, Gutman 590—600, Slavonija 56.50—57.50, Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana 400, 7 odstot. drž. invest. posojilo 64—65.50, vojna odškodnina 140—142.

Dunaj. Alpine 408.800, Greinitz 139.000, Kranjska industrijska družba 690.000, Trboveljska družba 485.500, Hrvatska eskomptna banka 123.000, Leykam 163.000, Gutmann 690.000, Mundus 875.000, Slavex 165.000, Slavonija 61.100.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Skorele, 12, 13 mm, 4 m dolž., I. in II. vrste, paralelne in pričeljene, feo Postojna 700 (denar), deske 20, 25, 30 mm, I. in II. vrste »Carintia«, feo meja 590—610, trami, 3-3—6-6, monte, feo meja 375—385, lipa, hlodi od 25 cm prem., od 2.50 do 4 m dolž., feo nakladalna postaja 2 vag. 220—230 (zakl. 202). — Zito in poljski pridelki: pšenica domača, feo Ljubljana 460—490, otrobi pšenični, drobnji, feo vagon slavonska postaja 205 (blago), otrobi pšenični drobnji, jutasta vreča, b-n, feo vagon Ljubljana 240 (blago), koruza nova, promptna, feo Klenak 210 (blago), koruza nova, februar, par. Ruma 215 (blago), koruza nova prompt, feo Postojna tranz. 270 (blago), koruza nova, dobavitelj sukces. do medio marec, feo Postojna tranz. 280 (blago), koruza nova, dobavitelj maj, feo Postojna tranz. 295 (blago), koruza nova, def., umetno suš., loco Ljubljana 335 (blago), oves srbski, par. Ljubljana 335 (blago), oves bački, rešetan, feo Ljubljana 360 (blago), krompir beli, feo gor. post. 155 (blago), krompir rdečkasti, semenski, feo štajerska postaja 185 (blago). — Stročni-ce, sadje: fižol koka, feo Postojna tranz. 510 (blago), fižol ribničan, čistčen, feo Postojna tranz. 340 (denar), fižol mandolen, čistčen, feo Postojna tranz. 465 (blago).

Damski kostumi

PLAŠČI, izgotovljeni v modnem steliu tvrdke DRAGO SCHWAB — LJUBLJANA, sloviyo vsled izvrstnega kroja in finega blaga. Dame dobe tudi blago v poljubni množini.

Ljubezen in zlato.

Angleški spisal Jack London, prevel J. M.

Daylight ni odjenjal od svoje hitrosti. Dvanajst ur na dan, šest v polumraku, šest v temi so se mučili naprej. Tri ure so porabili za kuhanje, popravo pasje opreme, postavitev in razstavitev tabora, ostalih devet ur pa so spali psi in možaka kakor ubiti. Zelezna moč Kamina je oslabila. Dan za dnevom so mu grozoviti napor izpodkopavali zdravje. Dan za dnevom je porabil več zasilne zaloge svoje moči. Njegovo gibanje je postalo počasnejše, prožnost njegovih mišic je ginevala in šepanje je postalo trajno. Vzlic temu se je stoično vlekel dalje, ne da bi se odtegoval delu, ne da bi niti najmanjše potožil. Daylight je postal drobnoličen in utrujen. Videti je bil izmučen, a je vzlic temu s tistim čudovitim telesom vedno in vedno naganjal naprej, neusmiljeno naprej. Nikoli ni bil v Kaminih očeh bolj malemu bogu podoben kakor zadnje dni pota na jug, ko ga je pojemajoči Indijaneec videl vedno spredaj, ko je vedno pritiskal naprej z vztrajnostjo, kakor je Kama nikdar še ni videl niti sanjal, da more bivati v človeškem telesu.

Prišel je čas, ko Kama ni več mogel hoditi na čelu in delati gazi in dokaz njegove izčrpanosti je bil, ko je pustil Daylighta, da se je ves dan mučil z napornim delom s krpljami. Niz jezer od Marska do Lindermana so prekoračili drugo za drugim in nastopila pot po Chilcootskem prelazu navkreber. Daylight bi bil pravzaprav moral taboriti ob mračnem koncu dneva pod zadnjim vzdigom prelaza; vendar je hitel naprej še premo divjal in dol do Sheep Campa, mejtem ko je za njim divjal snežni vihar, ki bi ga bil zadržal štiriindvajset ur.

Ta zadnji presilni napor je Kamo popolnoma premogel. Ko ga je Daylight ob petih poklical, je z naporom sedel pokonci, zaječal in se zgrudil zopet nazaj. Daylight je opravil taborsko delo za oba, vpre-

gel pse in ko je bilo vse pripravljeno za pot, je zavil Indijanca v vse tri spalne opreme ter ga privezal na vrh sani. Potovanje je bilo hitro; bili so na poslednjem klanecu, in Daylight je dirjal s psi po Dyea Cañonu in po trdo utrli poti, ki je držala proti Dyeai. V velikem diru, ko je Kama stokal vrh tovara, Daylight pa skakal ob vodilnem drogu, so dospeli v Dyeao ob morju.

Daylight se verem obljubi ni ustavil. Tekom ene ure je naložil sani z novo pošto za nazaj in živežem, vpregel sveže pse in najel novega Indijanca. Kama ni izpregovoril besedice od časa prihoda do trenutka, ko je Daylight, pripravljen za odhod, stopil k njemu, da se poslovijo. Podala sta si roke.

»Umoriš tega Indijanca,« je dejal Kama. »Ali veš, Daylight? Umoriš ga.«

»Vsaj do reke Pelly bo zdržal,« je reže odvrnil Daylight.

Kama je dvomljivo zmajal z glavo, se vlegel, se obrnil na drugo stran in mu v slovo pokazal hrbet.

Daylight je še tisti dan prekoračil Chilcootski prelaz, se spustil na drugi strani v temi in sneženem meteu kakih pet sto čevljev navzdol do jezera Crater, kjer je taboril. Mrzlo je bilo to taborenje, ker so bili visoko nad lesno črto in Daylight ni obremenil sani z drvi. Tisto noč jih je zagnil tri čevlje debel sneg in ko so se v temnem jutru izkopali izpod njega, je Indijaneec skušal pobegniti. Imel je dovolj potovanja s takim človekom, blaznim po njegovih mistlih. Vendar ga je Daylight na trd način pregovoril, da je ostal, zatem pa so potovali preko jezera Deep in Long ter dospeli doli do ravnice jezera Linderman.

Na povratku so hiteli z isto strašansko brzino kakor poprej in Indijaneec je ni tako dobro vzdržal, niti ni vnovič poskusil pobegniti. Mučil se je dalje, storil vse, kar je bilo v njegovi moči, a za trdno odločen se v bodoče izogibati Daylighta. Dan se je vrstil za dnevom, noč in mrak sta se menjavala, oster mrz se je umikal novemu snegu, ki mu je zopet sledil

hud mrz, ves ta čas, vse te dolge ure, pa so se milje gromadile za njimi.

Pri Fifty Mile jih je zadela velika neizgoda. Na nekem ledenem mostu so se psi udrli in voda jih je zanesla pod led. Zaprega, ki jih je vezala z zadnjim psom, se je pretrgala, in izginili so pod ledom. Ostal je samo zadnji pes in Daylight je vpregel Indijanca pred sani. Vendar človeku ni moglo pri takem delu nadomeščati psa in onadva sta skušala vršiti delo petero psov. Že koncem prve se je Daylight ustavil in olajšal tovor s tem, da je vrgel proč živež za pse, nadomestno opravilo in odvisno sekiro. Spričo izrednih naporov je drugi dan psu počila žila, tako da je bil popolnoma nezmožen za delo. Daylight ga je ustrelil in opustil sani. Na svoje rame je naložil sto in šestdeset funtov pošte in živeža. Indijancu pa je napravil sto petindvajset funtov. Brezobzirno je zavrgel vso opravlo. Indijaneec se je zgražal, ko je videl, da je bel tovariš obdržal vsaki funt nič vredne pošte, fižol, čaše, posodo, krožnike in nadomestno obleko pa vrgel v sneg. Obdržal je samo po eno sparno opravlo za vsakega, eno sekiro, eno cinasto posodo, pa borno zalogo špeha in moke. V sili je bilo mogoče špeh jesti surov, v vroči vodi zmešana moka pa je pomagala ohraniti oba pri moči. Celo puško in streljivo je pustil za seboj.

In na tak način sta prehodila dvesto milj do Selkirk. Daylight je potoval pozno v noč in zarana v jutro; ure, ki sta jih preje porabila za postavitev tabora in oskrbo psov, sta sedaj namenila potu. Ponoči sta zavita v sparno opravlo čepela ob majhnem ognju, srebala močnatu juho in tajala na koncu paličice špeh; v jutranji temi pa sta brez najmanjše besedice vstala, si naložila breme in vzela pot pod noge. Zadnje milje pred Selkirkom je Daylight uprav gnal Indijanca pred seboj, ki je bil popolnoma izmučen, z upadlimi lici in medlimi očmi bolj podoben duhu kakor človeku, sicer bi se bil na mestu vlegel in zaspal ali opustil svoj tovor s pošto.

(Dalje sledi.)

PIANINO

NAJBOLJŠA REKLAMA

Stavbno parcelo

dobro ohranjen, kupim. Po-
nude in čas ogleda prosim
so oglaš v »Slovenec«.
uprava lista pod št. 942.

Barvne trakove, ogljeni-, poviščeni-, kopirni papir, hektografični zvitki in druge potrebščine pri **Lud. Baraga**, Šelenburgova ulica 6/l.

ISČE SE DEKLE

ali žena brez otrok, redoljubna oseba, ki zna opravljati vse hišne posle in ev. kuharico za rodbino 3 članov. Mesečna plača 400 Din. — Ponudbe na Rudarsko trgov. društvo, Ruma. 913

Izurjen kovino - strugar
za armature, velika dela.
SE ISČE.
Henrik Stolz — Kula.

INSTRUKCIJE

iz matematike in fizike daje akademik. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »8. semester« štev. 975.

Elektrotehnični obratovodja

z dokazilom večletne prakse v večjih podjetjih, z visokim napetostjo, ki je trezen in naš državljani, se sprejme s 1. aprilom 1925. Prosto stanovanje, razsvetljava in kurjava in primerni vrt je na razpolago. — Samo pisemne ponudbe z navedbo mesečne plače in prepisu pričeval naj pošljejo **RAVNATELJSTVU TOVARNE CEMENTA, ZIDANI MOST.** 952

POSTENO DEKLE

sred. starosti, vajeno vsega gospodinjstva, ISČE mesta v župnišču. Naslov se izve v upravnistvo pod št. 973.

SPREJME SE

v pouk v trgovino z mešan. blagom pridno in pošteno **DEKLE** z dežele. Ponudbe na upravnistvo lista pod številko 914.

DIJAK

se sprejme na stanovanje in hrano. Instrukcija v hiši. Naslov pove uprava lista pod številko 942.

Dva vajenca

za čevljarstvo obrt sprejme takoj **Jakob Torkar, Višlenci** 16, p. Gorje pri Bledu.

GRASČINA BOSTANJ išče

GOSPODINJO

ki mora biti tudi dobra kuharica. Nastop takoj. — Ponudbe na **AND. JAKIL — Karlovac (Hrvatsko).** 921

Stroj. konstruktorja

z večletno prakso in uradnika

za obračunavanje delavskih medz sprejme večje industr. podjetje v Ljubljani. — Ponudbe pod »Konstruktor« in pod »Delavski urad« upravi »Slovenca« pod št. 953.

Klaviroje - harmonije

popravlja in uglašuje točno in ceno, kakor tudi priporoča svoje prvovrstne instrumente **R. WARBIKE**, izdelovalnica klavirjev - Ljubljana - Hilsnerjeva ul. 5.

Malo POSESTVO

je naprodaj blizu Ljubljane. V hiši elektr. razsvetljava. Cena po dogovoru. — Naslov v upravi lista pod št. 948.

Čevljar. šivalni STROJ

(cilinder) ceno naprodaj. — Illova 8 pri Ljubljani. 961

Avtorske pravice

in patente kupuje in prodaja ozir. posreduje njih nakup in prodajo **Gospodarska pisarna, družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1/II.**

Hiša naprodaj z vrtom in dvoriščem v Spod. Šiški. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod šifro Ugodna prilika štev. 909.

la, angl. premog

KOKS in KOV. PREMOG najboljših znamk dobavlja najceneje

D. ČEBIN

Ljubljana, Wolfova ul. 1/II. Na drobno! Na debelo!

300 Din nagrade,

kdor takoj posodi 3000 Din proti obrestim za dobo pet mesecev. Naslov v upr. 931

Pisalni stroj

znamke »Urania« v popolnoma dobrem stanju, naprodaj. Vprašanja pod št. 1117 »Stroj 929« na upravnistvo.

PRAZNO SOBICO

želi vdova, tudi podstrešno. — Ponudbe na upravo lista pod šifro: »Priprosta« 970.

HARMONIKO

trivrstno, novo, močno, prodam za 2250 Din. Zaloška cesta 13, vrata št. 17.

KUPIM TAKOJ

zdrave JEŽICE, vagonsko množino, franko oddajna postaja. Naslov: **PODOBNIK, Ljubljana-Moste.** 968

POSESTVO

tik Ljubljane, z lepim stanovanjem naprodaj. Naslov v upravi pod številko 974.

VEČJI PROSTORI

pripravi za tvornico ali za večje delavnice, se takoj oddajo. — Naslov v upravi »Slovenca« pod štev. 972.

Šivilja, ki je cel dan odsotna išče **priprosto SOBICO** ev. gre tudi kot sostanovalec. Ponudbe na upravnistvo pod šifro: »Šivilja« 971.

PRISTAVNIK

(MAJER)

z ženo brez otrok se sprejme v Ljubljani. Omenjena opravičena govejo živino in prasičje rejo ter vrt za zelenjavo. Nastop službe 1. ali 15. marca t. l. — Pisemne pogoje je poslati pod »MAJER« št. 966 upravi lista.

Stanovanje v Mariboru zamenjam za stanovanje v Ljubljani. — Naslov se izve v upravi lista pod št. 955.

SALAME

kg Šunkarice à 41 Din, kg Braunšviške à 16 Din razposiljam od 5 kg naprej po povzetju. Za dobro blago in točno potrebo se jamči. **FR. GOLOB**, mesar in prekajevalec, Šiška-Ljubljana VII.

ŠAMOT-

OPEKO in šamot - MOKO (češko) priporoča **F. HOČEVAR**, Ljubljana, Dunajska cesta št. 36. 845

DRVA ZA KURJAVO

(odrezki od žage) po zmerni ceni — dokler traja zaloga — se dobe pri **Ivan Šiška**, tovarna parket in parna žaga v Ljubljani, Metelkova ulica št. 4. 830

Prodaj vilo

v Mariboru, blizu parka, s takoj prostim stanovanjem iz 5 sob, kopalnice, kuhinje, sobe za služkinjo, velike kleti ter podstrešja. Vila je dvonadstropna, s tremi stanovanji, dve po 5 sob in priključki, eno s 3 sobami; povsod plin in elektrika ter vodovod. Ob vili lep sadni vrt v izmeri 400 m². Vila je v najboljšem stanju ter leži v najlepšem delu mesta. — Proda se radi preselitve za jako nizko ceno. — Vpraša se pod »Vila Maribor« v upravi lista pod št. 956.

„Splošna knjižnica“

nudi sledeče najnovejše zvezke:

D. Feigel: **Domače živali**, humorističen spis, 72 strani, broš. 10 Din, vez. 15 Din.
H. Murger: **La Bohème**, roman, 402 strani broš. 35 Din, vez. 42 Din.
A. Remec: **Magda**, tragedija, 85 strani broš. 14 Din, vez. 20 Din.
Dr. F. Göstl, **Misterij duše**, poljudni pregled psihijatrije, 276 strani broš. 35 Din, vez. 42 Din.
Dr. A. Gosar: **Socialna ekonomija**, 300 strani broš. 85 Din, vez. 95 Din.
T. Zielinski: **Antični in moderni svet**, 101 strani broš. 36 Din, vez. 45 Din.

Naročila sprejema:

ZVEZNA KNJIGARNA — Ljubljana, Marijin trg št. 8.

Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

MOSTOVNA TEHTNICA

nosilnosti 4000 kg, s skalkroglo in kroglo iz medij; most 4x2m, fabr. »Schember«, samo 1 leto rabljena, se prodaja radi opustitve podjetja za 17.000 Din, današnja tovarniška cena Din 32.500.—. Dopisi na **POŠTNI PREDAL 16, MARIBOR.**

Moško KOLO naprodaj v zelo dobrem stanju; cena 1700 Din. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 939.

Semenski OVES

ČESKI — nudi **SEVER** in **KOMP.**, Ljubljana, Wolfova ulica št. 12. 846

Vsak dan sveže namočena

POLENOVKA

ANTON VERBIČ
LJUBLJANA.

Tovarna testenin

ISČE za LJUBLJANO in OKOLICO
sposobnega, v stroki verziranega

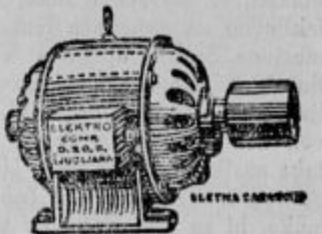
zastopnika

z jamčevino in skladiščem. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod številko 955.

30 kosov motorjev za vrtilni tok

4, 5, 6 KS, 220/380 volt prvovrstni izdelek 3letno tovarniško jamstvo s skladiščem

50% pod
dnevno ceno prodaja

Elektro Company, Ljubljana, Sv. Petra c. 25
A 239/21 957

Razglas.

Na predlog dedičev po **Juriju Kajtna** se bo s sklopom okr. sodnije v Laškem z dne 20. jul. 1924 dovoljena

prostovoljna javna dražba

posestev, vlož. št. 73 in 90, kat. obč. Lokavec, z zidnico in gospodarskim poslopjem, pa brez gospodarskega orodja in premičnih vrtila

v nedeljo dne 8. marca 1925 ob 10. uri dop. v notarski pisarni v Laškem.

K posestvu spadajo in pridejo na dražbo njive s površino 40 arov 76 m², vinograd s površino 2 arov 34 m², pašniki s površino 8 arov 64 m², kar je vse sedaj košenina in gozdi s površino 2 h 73 a 70 m².

Izključna cena za obe posesti znaša 25.000 Din in se posesti pod to ceno ne prodasta. Vsak dražitelj mora pred pričetkom dražbanja položiti kot vadij 10% izključne cene, torej 2500 Din v gotovini ali hranilni knjižnici v roke sodnega komisarja.

Dražbo predlagajoči dediči si pridržijo pravico, najvišji ponudek v 8 dneh po dražbi sprejeti ali pa ga odkloniti.

Drugi dražbeni pogoji se morejo vpogledati v pisarni sodnega komisarja v Laškem.

Laško, dne 14. februarja 1925.

Avgušt Drukar,

notar — kot sodni komisar.

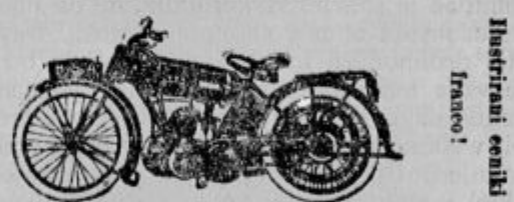
B. S. A. Motocikli

najnovejši modeli
leta 1925 dospeli

Generalno zastopstvo
ZA JUGOSLAVIJO:

Jugo-auto d. z o. z.
Ljubljana, Dunajska cesta 36

Telefon interurban 236

Ilustrirani cenik
Ivanco!

HRANILNICA NA RAKI naznanja, da je preminul njen skrbni in marljivi večletni odbornik, gospod

Martin Jordan

posestnik in obč. odbornik

Pogreb blagega pokojnika bo v torek, 17. februarja ob 8 zjutraj. Naj v miru počiva!

Raka, dne 16. februarja 1925.

NAČELSTVO.

Zapustila nas je naša zlata mamica oziroma stara mati, tašča, gospa

Apolonija Volc roj. Valentinič

učiteljeva vdova

po dolgotrajni težki bolezni, previdena s poslednjimi tolažili, v ponedeljek dne 16. februarja 1925 ob 5 zjutraj v 82. letu starosti. V neizmerni tugi obveščamo o tem vse svoje dobre sorodnike, prijatelje in znance s prošnjo, naj ohranijo rajni blag spomin.

Truplo nepozabne rajnice položimo k večnemu počitku v sredo, dne 18. februarja 1925 ob 4. uri popoldne na pokopališče v Poljčanah. Počivaj sladko v Bogu, zlata mamica!

Poljčane—Konjice—Ljubljana—Graz, dne 16. februarja 1925.

Rodbine: VOLC, WAGNER, KRAJNC.

DRUŠTVO DRŽ. UPRAVNIH URADNIKOV zdravstvenih in skrbstvenih zavodov in osrednjih oblastev za Slovenijo v Ljubljani naznanja, da je dne 15. februarja 1925 nenadoma preminul njega zvesti član, gospod

Franc Hribernik

vpokojeni upravitelj državne hiralnice v Vojniku.

Pogreb se bo vršil dne 17. februarja 1925 v Vojniku.

Ohranimo ga v blagem spominu!

Ljubljana, dne 16. februarja 1925.

ODBOR.

Zalostnega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš dobri oče, gospod

Ivan Remec

učitelj v pokoju

danes ob 8. uri zjutraj, previden s sv. zakramenti, vdano v Gospodu zaspal.

Pogreb dragega rajnega se vrši v sredo, dne 18. februarja ob 8. uri zjutraj na farnem pokopališču v Št. Jurju.

Blagega pokojnika priporočamo v blag spomin in v molitev.

Št. Jurij pri Grosepljem, 16. februarja 1925.

p. Ambrož Remec, sin. — Alojzija Remec, hči.

Vsi ostali sorodniki.

V neizmerni žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da nas je danes za vedno zapustila naša predobra soproga, nadvse ljubljena in nepozabljena mamica, tašča in svakinja, gospa

JULIJANA OSET roj. NOVAK

po dolgi mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti, v 57. letu starosti.

Pogreb nepozabljene, ljubljene pokojnice se bo vršil v četrtek, 19. t. m. ob 10. uri dopoldne iz hiše žalosti na tukajšnje pokopališče.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v župni cerkvi.

Bodi ji ohranjen blag spomin!

Vransko, dne 16. februarja 1925.

žalujoči ostali.